

บทที่ 4

ผลการวิจัย และอภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ ประการที่หนึ่ง เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ที่สำคัญบริเวณป่าสาละเมิน ประการที่สอง เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละเมิน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการอนุรักษ์และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยศึกษาในเขตแหล่งธรรมชาติบริเวณป่าสาละเมิน ตำบลห้วยยาง อำเภอโง้งเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

1. ตอนที่ 1
 - 1.1 ข้อมูลพื้นฐานป่าสาละเมิน
 - 1.2 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละเมิน
2. ตอนที่ 2 การประเมินระดับคุณภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละเมิน
3. ตอนที่ 3 การอภิปรายผล

1. ตอนที่ 1

1.1 ข้อมูลพื้นฐานป่าสาละเมิน

ข้อมูลพื้นฐานป่าสาละเมิน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพในพื้นที่ศึกษา คือข้อมูลทั่วไปของป่าสาละเมิน และสภาพแวดล้อมทางด้านชีวภาพ คือ ด้วยความหลากหลายด้านพรรณพืช และความหลากหลายด้านพันธุ์สัตว์ป่า รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพในพื้นที่ศึกษา

1.1 ข้อมูลทั่วไปของป่าสาละเมิน

อดีตคนเรียกป่าแห่งนี้เรียกว่า “ป่าสะละเมิน” หมายถึง หนองที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งอาหารที่คนสมัยโบราณใช้เป็นที่หาอาหาร ลักษณะเป็นหนองสระขนาดกว้างเป็นที่ชุกชุมของสัตว์น้ำและสัตว์ป่านานาชนิด ซึ่งปัจจุบันเรียกเพี้ยนเป็น “ป่าสาละเมิน” อดีตป่าสาละเมินมีสภาพป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์มาก มีพันธุ์ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจนานาชนิด เช่น ไม้ตะเคียน ไม้จิก ไม้พุง ไม้มะค่า ไม้ประดู่ ไม้สีเสียด ไม้ยาง ไม้แดง ไม้สะแบง และไม้สนสองใบ (ไม้แปลอก) เป็นต้น และทั้งยังมีสัตว์ป่าขนาดใหญ่ที่หายาก เช่น ช้าง เสือ เก้ง กวาง หมู ควายน และหมูป่า เป็นต้น

ต่อมาในประมาณปี พ.ศ. 2410 มีราษฎรจากบ้านหนามแท่ง บ้านนาสมดี และ หมู่บ้านในบริเวณแม่น้ำโจงเข้ามาจับจองอยู่อาศัยและที่ทำกิน ซึ่งมีประชากรได้เข้ามาตั้งถิ่นฐาน จำนวน 5 ครัวเรือน โดยมีผู้นำคือนายเมืองทอง เป็นผู้นำในการตั้งหมู่บ้าน ชื่อว่า “บ้านบัว” ทางทิศใต้ของป่าสาละวิน ในสมัยนั้นเห็นว่า ตรงนั้นทำเลดีเหมาะสมเพราะเป็นที่ราบลุ่มติดลำห้วย และเป็นทางผ่านของสัตว์ใหญ่ที่ลงมากินน้ำ เหมาะสมที่จะตั้งหมู่บ้าน และได้ทำกินเป็นเวลา ประมาณ 50 ปี หลังจากนั้นประมาณปี พ.ศ. 2460 ก็ได้ย้ายหมู่บ้านอีกครั้งหนึ่ง ชื่อว่า “บ้านนาบัว” (หมู่บ้านปัจจุบัน) ซึ่งห่างจากหมู่บ้านเดิมประมาณ 2 กิโลเมตร การทำมาหากินในช่วงนั้นเป็นไปด้วยความลำบาก เช่น การทำนาแต่ไม่เพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี ต้องอาศัยการล่าสัตว์ป่า เพื่อนำไปแลกข้าว ทำให้คนในหมู่บ้านเริ่มบุกกรุกแผ้วถางพื้นที่เข้ามาใกล้ป่าสาละวินมากขึ้น จากนั้นในระยะต่อมามีผู้คนเข้ามาตั้งบ้านเรือนและสร้างชุมชนขึ้นอย่างเห็นในปัจจุบัน เช่น บ้านห้วยยาง บ้านโพนแพง บ้านคงแถบ บ้านคงคิบ บ้านบะไห เป็นต้น ต่อมาประชากรเพิ่มมากขึ้นวิวัฒนาการในรูปแบบของการคิดก็พัฒนาขึ้น ประชาชนเริ่มขยายที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน เริ่มตัดไม้ใหญ่เพื่อมาสร้างบ้านและตัดขายให้กับคนภายนอก และมีการล่าสัตว์ใหญ่เพื่อเป็นอาหารมากขึ้น เนื่องจากความต้องการซื้อ จากคนมีเงินมีมากขึ้น เช่น การล่าช้าง เพื่อเอางา ล่าควาง เพื่อเอาเขา การล่าเสือ เพื่อเอาหนัง เป็นต้น หมู่บ้านเหล่านี้ได้รวมกันเป็นตำบลห้วยยางในเวลาต่อมา

ป่าสาละวินนอกจากจะเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ด้านป่าไม้ พรรณพืชและสัตว์ป่านานาชนิดแล้ว ยังเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านให้ความเคารพยำเกรงในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในป่าสาละวิน ดังเป็นที่เล่าขานกันในปัจจุบัน ช่วงประมาณปี พ.ศ. 2518 รัฐได้ให้เอกชนเข้ามาสัมปทาน ไร่ในพื้นที่ป่าสาละวิน โดยมีการขออนุญาตเจ้าหน้าที่ในการตัดต้นไม้ขนาดใหญ่ เช่น ต้นตะเคียน ต้นมะค่า ต้นแดง ต้นยาง ต้นประดู่ ต้นพะยุง ฯ เพื่อประโยชน์ทางการค้าส่งผลให้ทรัพยากรป่าสาละวินถูกทำลายอย่างมาก เมื่อหมดยุคสัมปทานแล้ว ก็มีชาวบ้านเข้าแผ้วถางเพื่อทำไร่และหลาย ๆ สาเหตุด้วยกัน ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งเล็งเห็นผลกระทบและประโยชน์ จึงมีแนวคิดที่จะอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ในพื้นที่ป่าที่ยังหลงเหลือ โดยการจัดตั้งป่าชุมชนขึ้น

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง ผู้นำหมู่บ้าน 11 หมู่บ้าน ชาวบ้านนาบัว และเครือข่ายป่าชุมชน ได้ร่วมกันจัดทำแนวเขต เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่าที่ยังคงเหลือในปัจจุบัน

1.2 เนื้อที่และอาณาเขตพื้นที่ติดต่อ

ป่าสาละวิน ตั้งอยู่ในเขต บ้านนาบัว หมู่ 3 และหมู่ 9 ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่ทั้งหมด 2,228 ไร่

ทศใต้ ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

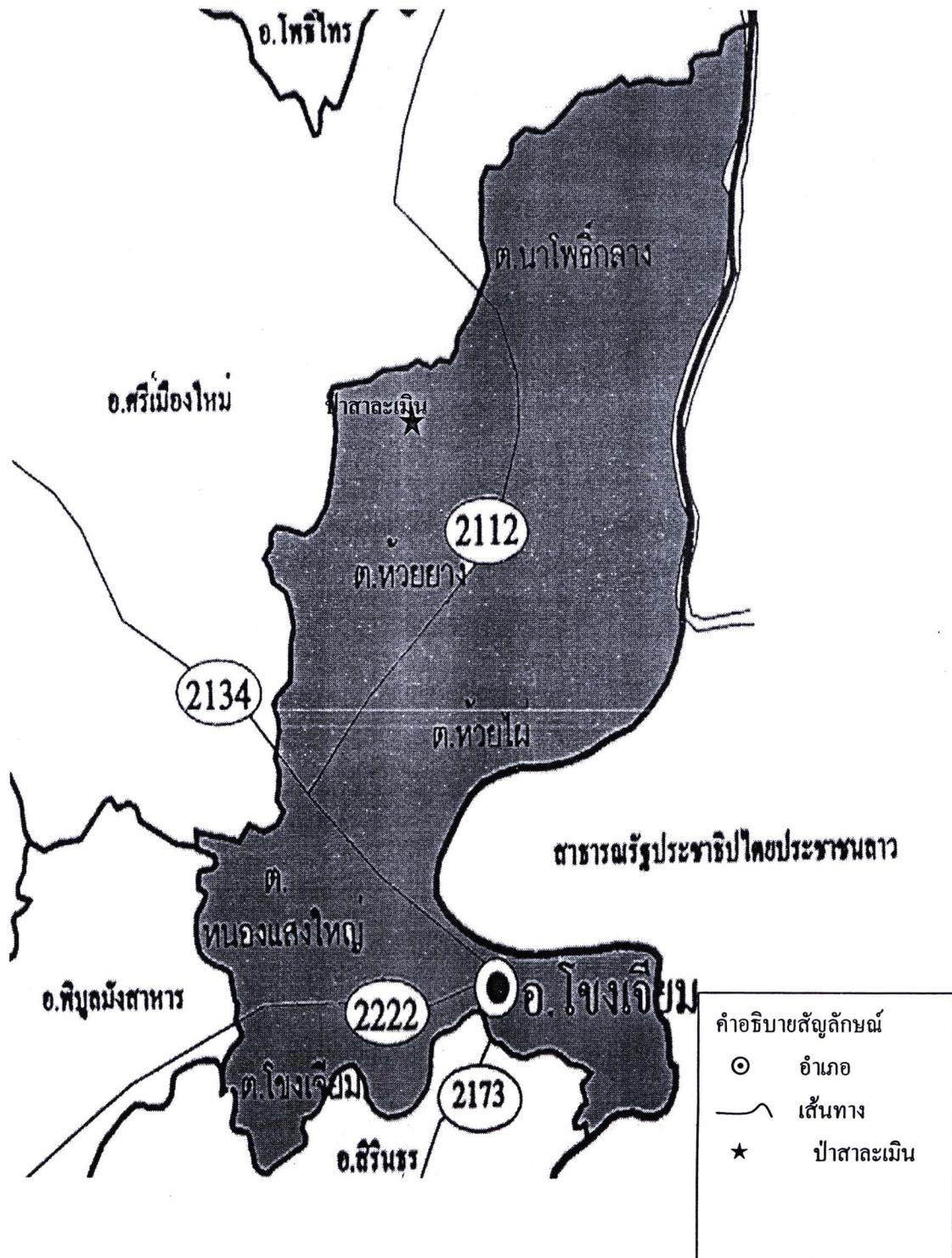
ทศเหนือ ป่าชุมชนบ้านชาติ ตำบลหนามแท่ง อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัด
อุบลราชธานี

ทศตะวันออก ตำบลนาโพธิ์กลาง และตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัด
อุบลราชธานี

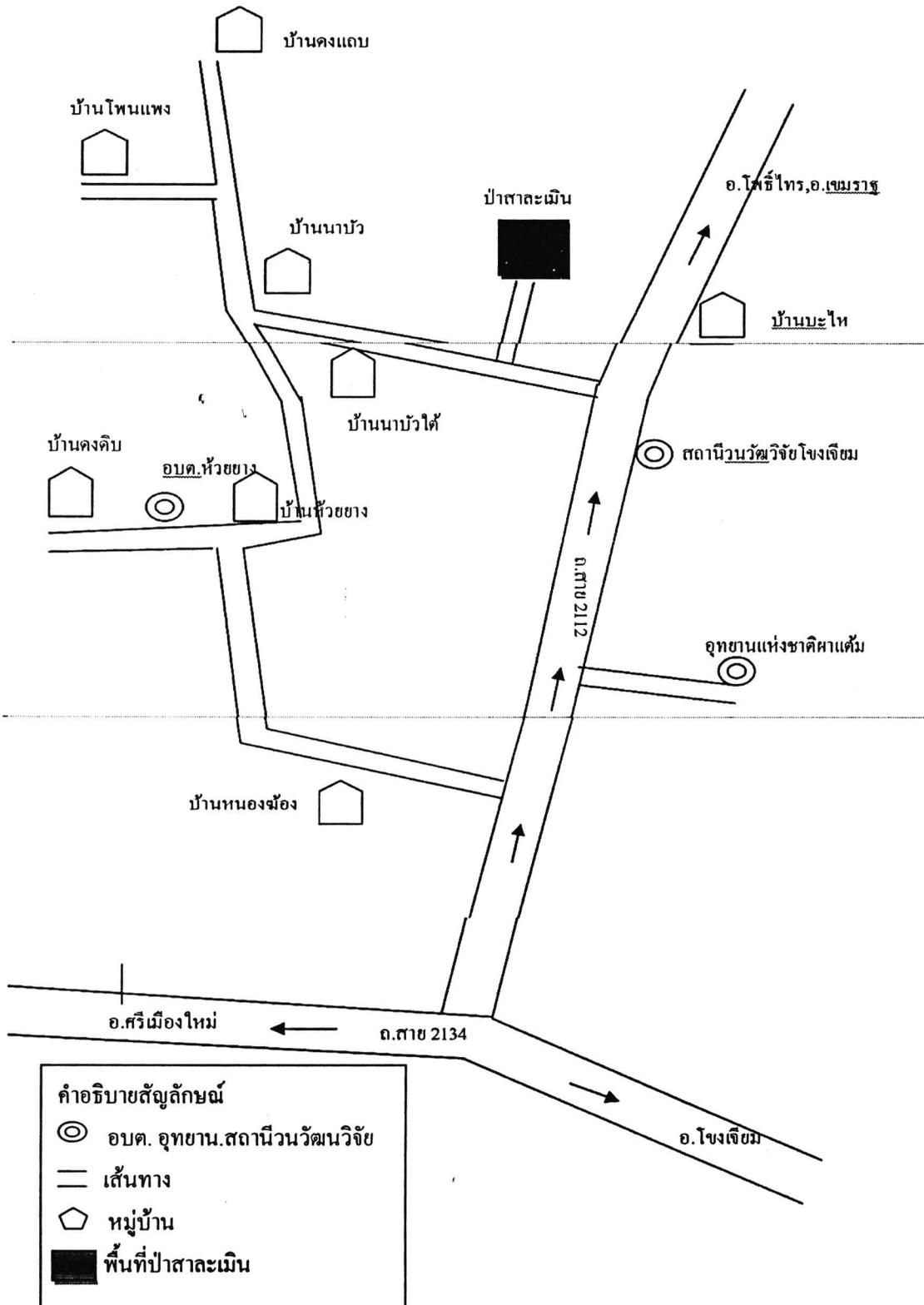
ทศตะวันตก บ้านดงแถบ ตำบลห้วยยาง และตำบลคำไหล อำเภอศรีเมืองใหม่
จังหวัดอุบลราชธานี

1.3 การคมนาคม

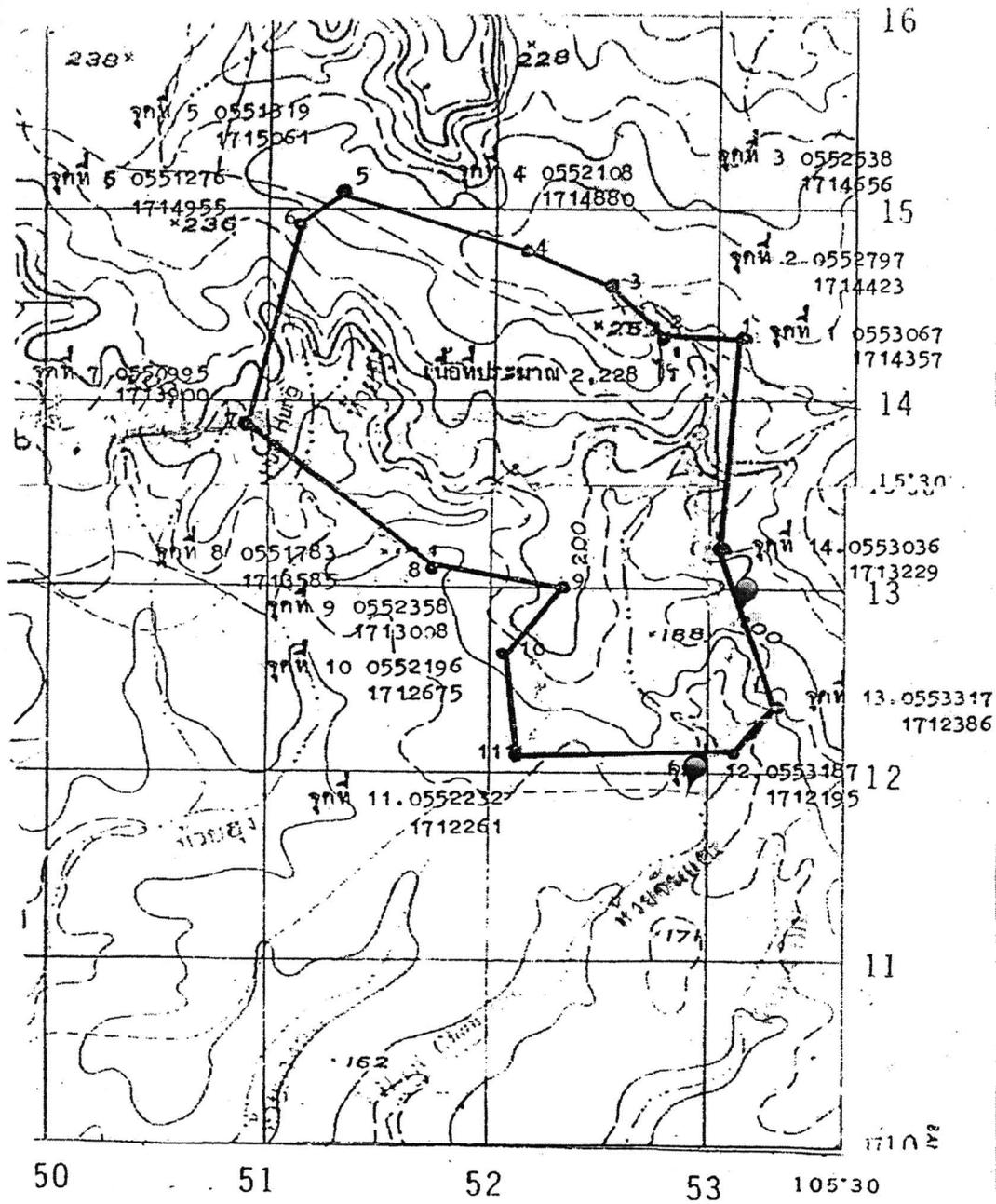
ป่าสาละمينตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเมืองอุบลราชธานีไปทางด้านตะวันออก ตาม
ทางหลวงหมายเลข 217 เข้าอำเภอพิบูลมังสาหาร เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข 2222
(อุบลราชธานี-พิบูลมังสาหาร) ก่อนถึงอำเภอโขงเจียม ประมาณ 2 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายไปตามถนน
หลวงหมายเลข 2134 (โขงเจียม - ศรีเมืองใหม่) ประมาณ 5 กิโลเมตร เลี้ยวขวาไปตามถนนหมายเลข
2112 (ผ่านอุทยานผาแต้ม) ก่อนถึงบ้านบะไห ประมาณ 2 กิโลเมตร มีทางแยกเลี้ยวซ้ายไปสำนักสงฆ์
ห้วยเรือ ประมาณ 4 กิโลเมตร ก่อนถึงบ้านนาบัว เลี้ยวขวาเข้าป่าสาละمين ประมาณ 4 กิโลเมตร

ภาพที่ 6 แผนที่อำเภอโขงเจียมที่แสดงที่ตั้งของป่าสาละเมิน

ภาพที่ 7 แผนที่ตำบลห้วยยางแสดงที่ตั้งป่าสาละวิน

คำอธิบายสัญลักษณ์

- แหล่งชุมชนชาติประเภทนำตก
- แหล่งชุมชนชาติประเภทชนนีสันฐาน/เสาเจดียง

ภาพที่ 8 แผนที่แสดงขนาดพื้นที่ป่าสาละween และแหล่งชุมชนชาติอันควอรนุรักษ์

1.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ติดต่อกันกับอุทยานแห่งชาติผาแต้ม ลักษณะสภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป มีลักษณะเป็นเนินเขาซ้อนกันและลาดชันตามเนินเขา สภาพพื้นที่ส่วนมากเป็นเนินเขา พื้นที่ราบมีบ้างตามสันเขา ระหว่างรอยต่อของเนินเขา และตามลำห้วย

ภาพที่ 9 ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไป บริเวณป่าสาละวิน

ลักษณะภูมิฐานป่าสาละวิน โดยทั่วไปมีลักษณะเป็นดังนี้ บริเวณที่เป็นแบบลานตะพักลำน้ำ (Terrace) ที่เกิดจากการกระทำของขบวนการของน้ำมานานมาแล้ว ประกอบด้วยบริเวณที่เป็นลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ ระดับกลางและระดับสูง ลักษณะพื้นที่ที่มีทั้งที่เป็นที่ราบแบบราบเอียง

บริเวณที่เป็นแอ่ง (Depression) หรือที่ราบต่ำ เกิดจากการกระทำของ ขบวนการของน้ำ จะมีน้ำแช่ขังนานในฤดูฝน

บริเวณที่เป็นเนินเขา ซึ่งเป็นผลจากการสลายตัวผุพังของหิน

บริเวณที่ ลาดเชิงเขา (Foot hill slope) เป็นที่ลาดเชิงเขาที่ตะกอนบริเวณที่เกิดจากขบวนการของน้ำมานานมาแล้วทับถมกัน

1.5 ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากป่าสาละมีนอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดอุบลราชธานี ใกล้กับประเทศลาว ซึ่งมีสภาพพื้นที่ถูกโอบล้อมด้วยภูเขาสูง และมีพื้นที่ใกล้เคียงปกคลุมไปด้วยป่าไม้ จึงทำให้ลักษณะภูมิอากาศในฤดูร้อนก็จะร้อนจัดฤดูหนาวก็หนาวจัด ซึ่งพอจะสรุปเกี่ยวกับภูมิอากาศได้ดังนี้

ฤดูฝน จะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมเรื่อยไป จนถึงปลายเดือนตุลาคม และมักปรากฏเสมอว่าฝนทิ้งช่วง ในเดือน มิถุนายน ถึงเดือน กรกฎาคม แต่ระยะเวลาการทิ้งช่วงมักจะไม่เหมือนกันในแต่ละปี และในช่วงปลายฤดูฝน มักจะมีพายุดีเปรสชันฝนตกชุกบางปี

‘ฤดูหนาว เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ ทำให้ได้รับอิทธิพลลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อน ภูมิภาคอื่น อุณหภูมิจะเริ่มลดต่ำลงตั้งแต่เดือน ตุลาคมและจะสิ้นสุดปลายเดือนมกราคม

ฤดูร้อน ถึงแม้ว่าเคยปรากฏบ่อยครั้งว่าอากาศยังคงหนาวเย็นยึดเยื่อมาจนถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ โดยส่วนใหญ่แล้วอากาศจะ เริ่มอบอ้าว ในเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงประมาณต้นเดือนพฤษภาคมซึ่งอาจจะมีฝน เริ่มตกอยู่บ้าง ในปลายเดือนเมษายน แต่ปริมาณน้ำฝนมักจะไม่มีมาก

นอกจากนั้นลักษณะภูมิอากาศทั่วไปคล้ายคลึงกับพื้นที่อื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จะมีอากาศร้อนและค่อนข้างหนาวในฤดูหนาว ส่วนในฤดูฝนจะมีฝนตกชุก ในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงเดือน พฤศจิกายน

1.6 สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

สภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจและสังคม จากการศึกษาข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง ด้านสภาพเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ประชากร โดยส่วนมากทำการเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ยางพารา มัน ข้าว เป็นต้น และยังมีผลิตภัณฑ์จากชาวบ้าน เช่น ทอผ้าฝ้ายย้อมสี กระจิบข้าว เพราะเชื่อเห็นฟาง โคมไฟ ปัญหาชุมชนและทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติบริเวณป่าสาละมีนพบว่า ประชากรจำนวนหนึ่งคิดถึงเสพติด มีพฤติกรรมก้าวร้าว และมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติบริเวณป่าสาละมีน ลักษณะประชากร พบว่า ประชากรที่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลห้วยยางมี 2 ลักษณะ คือ ประชากรที่มีถิ่นกำเนิดเดิม และ ประชากรที่ย้ายเข้ามาอยู่เพื่อเช่าที่ทำกิน วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมพบว่า ประเพณีและวัฒนธรรมตำบลห้วยยางที่มีการสืบสานตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ที่คนโบราณเคยปฏิบัติสืบต่อกัน จนถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความเชื่อเรื่องผี และการปฏิบัติตามฮีตสิบสอง ส่วนสถานการณ์การท่องเที่ยวและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับนักท่องเที่ยวพบว่า จากการสัมภาษณ์ ประชากรที่อยู่ในพื้นที่ป่าสาละมีน พบว่า มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมช่วงเดือนกรกฎาคม – พฤศจิกายน

เป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและศักยภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ บริเวณป่าสาละวิน ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า สภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สภาพเศรษฐกิจและสังคม

โครงสร้างด้านเศรษฐกิจของตำบลห้วยยางเป็น โครงสร้างขนาดเล็ก โดยเฉพาะ โครงสร้างทางด้านเกษตรกรรม เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่ค่อนข้างสมบูรณ์ สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ลักษณะทางเศรษฐกิจของประชากรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง ส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพการเกษตร ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ปลูกมัน ยางพารา และรับจ้างตามฤดูกาล

การเกษตรกรรม สภาพทางด้านเกษตรกรรมตำบลห้วยยาง มีดังนี้
การเพาะปลูก พื้นที่สำคัญที่เกษตรกรตำบลห้วยยางทำการเพาะปลูก ได้แก่ ข้าว ยางพารา มัน เป็นต้น นอกเหนือจากนั้นก็เป็นการเพาะปลูก พืชชนิดต่าง ๆ ตามฤดูกาล

ข้าว มีการปลูกข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ในหมู่บ้านต่าง ๆ นิยมบริโภคข้าวเหนียว จะปลูกข้าวเหนียวเป็นส่วนใหญ่ และปลูกข้าวเจ้าเพียงเล็กน้อย การทำนามีเฉพาะนาปี และไร่นั้น

ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจที่กำลังเป็นที่นิยมของประชากรในเขตตำบลห้วยยาง และแพร่หลายทุกหมู่บ้านในเขตตำบลห้วยยางเพิ่มผลผลิตด้านการปลูกยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจอันดับหนึ่ง เพราะทำให้ประชากรมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการขายยางพาราและทำให้เศรษฐกิจในตำบลห้วยยางดีขึ้นตามลำดับ

ส่วนผลผลิตพื้นเมืองที่สำคัญของท้องถิ่นดังนี้

ผลผลิตจากต้นกก เช่น กระจับข้าว ผลผลิตจากบ้านดงคืบ

ผลผลิตจากฝ้าย ได้แก่ ทอผ้าฝ้ายข้อมสี ผลผลิตจากบ้านหนองฮี

ผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ เพราะเชื้อเหินฟาง ยางพารา ข้าว

ผลผลิตจากการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผลผลิตบ้านดงแถบ

ผลผลิตจากการไม้ไผ่ ได้แก่ โคมไฟ บ้านหนองฮี

2) ปัญหาชุมชนและทัศนคติที่มีต่อการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติบริเวณป่าสาละวิน สภาพปัญหาของชุมชน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

(1) สิ่งเสพติด ปัญหาเรื่องยาเสพติดวัยรุ่นส่วนมากกลับมาเสพติดสิ่งเสพติดมากขึ้น เพราะความคึกคะนองจนกลายเป็นค่านิยม และทางรัฐดูแลไม่ทั่วถึง

(2) การทะเลาะวิวาท เป็นปัญหาที่สำคัญมาก และเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก เกิดจากกลุ่มวัยรุ่นต่างหมู่บ้านที่ไม่เข้าใจกัน และการกินเหล้าจนทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันระหว่าง

กลุ่มวัยรุ่นต่างหมู่บ้าน ซึ่งเป็นปัญหาที่ผู้นำหมู่บ้านในเขตตำบลห้วยยางยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้
ปัญหาดังกล่าวนี้จะพบทุกหมู่บ้าน เมื่อมีงานบุญประเพณีตามหมู่บ้านต่าง ๆ

(3) การบุกรุกพื้นที่ป่า ปัญหาเรื่องการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อเป็นที่ทำกิน สาเหตุ
มาจากการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร และเพื่อการค้าบ้าง เช่น การปลูกมัน ปลูกยางพารา จึง
เกิดความขัดแย้งกันของคนในชุมชน

ด้านทัศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติบริเวณป่า
สาละวิน ประชาชนส่วนมากยังไม่เข้าใจถึงหลักการอนุรักษ์และการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน เนื่องจากอาชีพ
ที่ตรงกันข้ามกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกมัน การทำไร
ยางพารา อาชีพดังกล่าวนี้ทำอย่างไรจะให้ได้มาซึ่งผลผลิตและกำไร ที่สำคัญจิตสำนึกที่ด้านการอนุรักษ์ที่
ประชาชนไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ
การจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมพฤติกรรมด้านบวกต่อแหล่งธรรมชาติ

3) ลักษณะประชากร

ประชากรตำบลห้วยยาง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประชากรที่เป็นคนใน
พื้นที่โดยกำเนิด และประชากรที่ย้ายถิ่น

งานทะเบียนองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง ได้รวบรวมสถิติเกี่ยวกับ
ประชากรในตำบลห้วยยาง เมื่อ ปี พ.ศ. 2550 ตำบลห้วยยางมีประชากรทั้งสิ้น 7,950 คน แยกเป็น
หญิง 3,692 คน ชาย 3,898 คน มีจำนวนครัวเรือน 1,719 ครัวเรือน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ยของ
ประชากร 53.83 คน/ต่อตารางกิโลเมตร

อาชีพ ประชากรตำบลห้วยยางจำนวน ร้อยละ 80 มีอาชีพหลักคือ การเกษตร
ลองลงมา ได้แก่ การรับจ้าง การค้าขาย การหาของป่า และอื่น ๆ อาชีพรับจ้างมีมากรองจาก
การเกษตร โดยเฉพาะในช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยว อาชีพรับจ้างที่มีอยู่ รับจ้างในงานเกษตร รายได้
เฉลี่ยต่อปีคนละ 26,871 บาทต่อปี

ศาสนา ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ประชากรตำบลห้วยยางนับถือมากที่สุด
ประมาณร้อยละ 99 สำหรับศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาคริสต์ จะมีบางหมู่บ้าน

การศึกษา การจัดการศึกษาในตำบลห้วยยางมีตั้งแต่ระดับก่อนอนุบาลจนถึง
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนโรงเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษาที่มีจำนวน 4 โรงเรียน และ
โรงเรียนประถมศึกษา (ขยายโอกาสทางการศึกษา) จำนวน 4 โรงเรียน จำนวนนักเรียนที่จบการศึกษา
ภาคบังคับประมาณเพียงร้อยละ 85 โอกาสเข้าศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไปมีไม่มาก ส่วนที่เหลือออกไป
เพราะปัญหาด้านครอบครัว สิ่งแวดล้อมและด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

การสาธารณสุข การบริการด้านสาธารณสุขมีศูนย์สุขภาพชุมชน จำนวน 3 แห่ง ที่ประชาชนในพื้นที่ตำบลห้วยยางได้ใช้บริการด้านการรักษา คือศูนย์สุขภาพชุมชน (สถานีอนามัย) บ้านนาบัวตั้งอยู่ในเขตพื้นที่บ้านนาบัว หมู่ 3 ศูนย์สุขภาพชุมชน (สถานีอนามัย) บ้านหนองผือ อยู่ในตำบลห้วยไผ่ และศูนย์สุขภาพชุมชน (ย่อย) องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง ศูนย์สุขภาพ ทั้ง 3 แห่งนี้สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง

4) วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโส ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการหมู่บ้าน เกี่ยวกับเรื่องวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของตำบลห้วยยาง พบว่าโครงสร้างด้านวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม ดังนี้

วิถีชีวิต สภาพวิถีชีวิตของประชากรตำบลห้วยยาง วิถีชีวิตในการดำรงชีวิตของประชากร โคนส่วนมากจะอยู่เป็นกลุ่มเครือญาติของแต่ละท้องถิ่น ลักษณะของประชากรมีการพึ่งพาอาศัยกันของกลุ่มเครือญาติ ยังเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม โดยวัฒนธรรมที่ปฏิบัติและสืบต่อกันเป็นเวลานานทำให้การดำรงชีวิตในกลุ่มชุมชนยังคงเป็นแบบต่างคนต่างพึ่งพาอาศัยกัน ยังมีการส่งอาหารระหว่างกลุ่มเครือญาติและแลกเปลี่ยนสิ่งของกัน

ประเพณี และวัฒนธรรม ประเพณีและวัฒนธรรมตำบลห้วยยางที่มีการสืบสานตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ที่คนโบราณเคยปฏิบัติสืบต่อกันจนถึงปัจจุบัน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

(1) ลักษณะความเชื่อเรื่องผี

ประเพณีลงช่วง ประเพณีลงช่วงถือว่าเป็นประเพณีที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตตามความเชื่อถึงเรื่องผี เนื่องจากการลงช่วงเป็นความเชื่อของชาวบ้านที่ช่วยให้ประชกรในหมู่บ้าน และคนในครัวครัวอยู่ดีมีความสุขปลอดภัยจากการพยามารสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ที่จะเข้ามาทำร้ายตนเอง และคนในหมู่บ้าน และเป็นความเชื่อที่ชาวบ้านให้ความสำคัญมากถึงการรักษาคนป่วยที่มีอาการซึมเศร้า เป็นอัมพฤต เมื่อเข้ามาถือผีฟ้า (ผีไถ้) ก็จะหายเป็นปกติ ลักษณะการลงช่วงของตำบลห้วยยางจะมีการจัดปีละ 2 ครั้ง คือทุกหมู่บ้านจะต้องจัดพิธีลงช่วง

การลงช่วงครั้งที่หนึ่ง เดือนมกราคม (เดือนสงลาว) การลงช่วงช่วงนี้ถือเป็นการลงช่วงเพื่อช่วยให้ปกป้องรักษาคนในหมู่บ้านให้มีความสุขปลอดภัยจากสิ่งชั่วร้ายทั้งหลายที่จะเข้ามาทำร้ายคนในหมู่บ้านและตนเองที่สำคัญคนป่วยที่มีอาการซึมเศร้า เป็นอัมพฤตเดินไม่ได้ ก็จะเข้ามานับถือผีฟ้า (ผีไถ้) เมื่อเริ่มเข้ามาทำพิธีกรรมถือผีไถ้ (ลำไถ้) ก็จะหายเป็นปกติ

การลงช่วงครั้งที่สอง กลางเดือนเมษายน (เดือนหกลาว) การลงช่วงช่วงนี้ถือเป็นการลงช่วงเพื่อขอฟ้าขอฝน และทำให้ผลผลิตทางการเกษตร เช่น การทำนาข้าว การ

ปลูกพืชผัก ฯลฯ เป็นต้น ให้เจริญงอกงามได้ผลผลิตที่มีความอุดมสมบูรณ์ตามความต้องการ และช่วยให้ปกป้องรักษาพรรณพืชที่ชาวบ้านปลูก เป็นต้น

ประเพณีเลี้ยงศาลเจ้าปู่ (ผีปู่ตาชาวบ้านให้เคารพนับถือและยำเกรงตามความเชื่อของชาวบ้าน) ปู่หมายถึงปู่และย่า ซึ่งเป็นญาติฝ่ายบิดา ตาหมายถึงตายาย ซางเป็นญาติฝ่ายมารดา คำว่าปู่ตาจึงหมายถึงปู่ย่าตายาย คน สี่ จำพวกนี้ เรายังมีชีวิตอยู่ก็เป็นทีเคารพของลูกหลาน ครั้นตายไปแล้วลูกหลานอยู่ก็ปลูกหอปลูกโหงให้ท่านอยู่สถานที่ที่เลือกเอาดงไถ่บ้านมีต้นไม้ใหญ่ เต็มไปด้วยสัตว์ป่านานาชนิด กว้างใหญ่ไม่ต่ำกว่าร้อยเส้น เรียกที่ดังกล่าวว่า “ปู่ตา” ก็เป็นประเพณีที่สิ่งสำคัญอีกประเพณีหนึ่งต่อความอยู่ดีมีสุขของหมู่บ้านในตำบลห้วยยางจะทำพิธีเลี้ยงศาลเจ้าปู่กันทุกหมู่บ้าน ซึ่งมีการปฏิบัติกันมาเป็นเวลานานชั่วลูกชั่วหลานจนถึงปัจจุบันเนื่องจากมีความเชื่อในการดำรงชีวิตของคนชุมชนให้ปกป้องรักษาคุ้มครองคนในหมู่บ้าน ในสมัยโบราณการตั้งบ้านเมืองต้องมีการขอผีसाงที่สิ่งสถิตินั้นที่แห่งนั้นก่อน เพื่อไม่ให้ และชาวบ้านก็จะสร้างบ้านให้ (ศาล) เพื่อเป็นที่สักการบูชาของคนในหมู่บ้าน จึงมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ลักษณะการเลี้ยงศาลเจ้าปู่ ชาวบ้านจะทำพิธีนี้ปีละ 2 ครั้งเหมือนกับการลงช่วง

การเลี้ยงศาลเจ้าปู่ครั้งที่หนึ่ง เดือนมกราคม (เดือนสองลาว) การเลี้ยงศาลเจ้าปู่ในช่วงนี้ถือเป็นการเลี้ยงเพื่อให้เจ้าช่วยรักษาบ้านเมืองให้บ้านเมืองหรือว่าหมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุขและช่วยปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายออกจากหมู่บ้านด้วย

การเลี้ยงศาลเจ้าปู่ครั้งที่สอง ปลายเดือนเมษายน (เดือนหกลาว) การเลี้ยงศาลเจ้าปู่ครั้งนี้ เพื่อขอฟ้าขอฝนเนื่องจากเจ้าฤดูฝน เพื่อให้ฟ้าฝนตกต้องตามฤดูกาล และช่วยให้ผลผลิตทางการเกษตรมีความเจริญงอกงาม ช่วยปกป้องรักษาพรรณพืชที่ชาวบ้านปลูกไว้ไม่ให้ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ เป็นต้น

(2) ลักษณะประเพณีตามฮีตสิบสอง

ประเพณีฮีตสิบสอง หมายถึง ประเพณีประจำเดือนหรือว่าบุญประจำเดือน 12 เดือน ที่ต้องการให้มนุษย์รู้จักประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี เป็นประเพณีที่ทำกันมาเป็นแบบแผนมีพิธีและขั้นตอนการปฏิบัติที่ตำบลห้วยไค้ยึดถือปฏิบัติกันมาเป็นเวลาหลายชั่วอายุคนจนถึงปัจจุบัน

5) สถานการณ์การท่องเที่ยวและรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

เนื่องจากตำบลห้วยยางมีป่าสาละวินที่มีความโดดเด่นในเรื่องแหล่งธรรมชาติ ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว ที่ไม่เหมือนที่อื่น เช่น น้ำตกถ้ำพวง น้ำตกแสนเมือง น้ำตกโกนจ้อ หินตั้ง (คล้ายเสาเฉลียงที่อุทยานผาแต้ม) เิงหินตั้งที่คล้ายจะล้มแต่กลับไม่ล้ม ซึ่งถือว่าความโดดเด่นเหล่านี้สามารถดึงดูดและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และอยู่ใกล้กับอุทยานแห่งชาติผาแต้ม

น้ำตกสร้อยสวรรค์ ป่าดงนาทาม และผาชนะไค ซึ่งเป็นทางผ่านและอยู่ไม่ไกลนัก จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว โดยส่วนมากจะมีนักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมในวันหยุดราชการ จากการสัมภาษณ์ประชากรที่อยู่ในพื้นที่ป่าสาละween พบว่า มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมช่วงเดือนกรกฎาคม – พฤศจิกายน เป็นจำนวนมาก

1.7 สภาพแวดล้อมทางภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมในพื้นที่

จากผลการศึกษาสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมในพื้นที่ พบว่า จากการศึกษาข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง และเดินสำรวจพื้นที่เนื่องจากบริเวณป่าสาละween ยังไม่มีระบบบริหารและการจัดการที่ชัดเจนในการจัดการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามมาตรฐานแล้ว จึงยังไม่มีการจัดการด้านพื้นที่ที่สงวน พื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่บริการ และพื้นที่เพื่อสิ่งปลูกสร้าง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและศักยภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละween ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณป่าสาละween เนื่องจากบริเวณป่าสาละween ยังไม่มีระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน จึงยังไม่มีการแบ่งพื้นที่ดินเป็นพื้นที่สงวน พื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่บริการ พื้นที่เพื่อปลูกสร้าง การใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่จึงยังไม่มี

2) การถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินบริเวณป่าสาละween พื้นที่บริเวณป่าสาละween 2,228 ไร่ เป็นพื้นที่ในเขตการดูแลของหน่วยป้องกันรักษาป่าจังหวัดอุบลที่ 6 โดยตรง และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง โดยอาศัยการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นด้านที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องที่ของตนเอง

3) ลักษณะสิ่งปลูกสร้าง

ลักษณะสิ่งปลูกสร้าง ยังไม่มี เพราะพื้นที่ 2,228 ไร่ ยังเป็นป่าที่ค่อนข้างสมบูรณ์และมีความโดดเด่นในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และยังไม่มีการแบ่งพื้นที่สงวน พื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่ให้บริการ และเพื่อสิ่งปลูกสร้างให้ได้มาตรฐานและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

4) ระบบโครงสร้างพื้นฐาน

ระบบโครงสร้างพื้นฐานบริเวณป่าสาละween เนื่องจากป่าสาละween ยังไม่มีระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจนและประกาศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4.1) ถนน

สภาพถนนเป็นถนนลูกรัง ขนาดความกว้างประมาณ 5 เมตร เข้าถึงป่าสาละเมิน ลักษณะผิวถนนเป็นหลุมเป็นบ่อตลอดสายทาง แต่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยางมีโครงการซ่อมบำรุงถนนทุกปี

4.2) น้ำดื่ม น้ำใช้

เนื่องจากระบบการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวยังไม่ได้ประกาศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน การบริการน้ำดื่มและน้ำใช้จึงไม่มี จะมีการบริการสินค้าจากชาวบ้านที่เข้าไปขายในช่วงที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเท่านั้น และทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยางคณะกรรมการป่าสาละเมินยังไม่มีการขุดหรือเจาะน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้

4.3) ไฟฟ้า

เนื่องจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยางยังไม่ได้ประกาศให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน ระบบไฟฟ้ายังไม่มี เพราะห่างไกลจากตัวหมู่บ้าน และบริเวณโดยรอบเป็นเพียงที่ไร่ที่นาของประชาชนเท่านั้น

4.4) การติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสารภายในสถานที่บริเวณป่าสาละเมิน เนื่องจากยังไม่มีระบบการบริหารจัดการ โครงสร้างการพัฒนาป่าสาละเมินให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยางที่ชัดเจน การติดต่อสื่อสารแบบใช้สายยังไม่มี

4.5) ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการยังไม่มี

1.8 สภาพปัญหาในพื้นที่

สภาพปัญหาในพื้นที่บริเวณป่าสาละเมิน พบว่า มีการบุกรุกแผ้วถางของประชาชนในพื้นที่ และนอกพื้นที่ตามแนวเขตของป่าสาละเมิน เนื่องจากป่าสาละเมินอยู่ห่างไกลที่ทำการหน่วยป้องกันรักษาป่า จังหวัดอุบลราชธานีที่ 6 ที่เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบโดยตรง ส่วนคณะกรรมการป่าสาละเมินเป็นผู้รับผิดชอบโดยการแต่งตั้ง การออกตรวจป่าก็ไปตามโอกาส เพราะไม่มีงบประมาณสนับสนุนในการออกตรวจป่า ซึ่งเป็นพื้นที่ขนาดกว้างยากแก่การดูแลให้ทั่วถึงและครอบคลุมพื้นที่ เนื่องจากผู้บุกรุกส่วนหนึ่งเป็นคนในพื้นที่ การเข้าพูดคุยเพื่อไกล่เกลี่ยปัญหาจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะอาจจะเกิดปัญหากระทบกระทั่งกัน ปัญหาการบุกรุกพื้นที่จึงเป็นปัญหาใหญ่และสำคัญมากต่อการพัฒนาและระบบการบริหารจัดการในอนาคต

1.9 นโยบาย แผน ฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีการประกาศใช้เพื่อควบคุมดูแลพื้นที่ศึกษา รวมทั้งกฎหมายต่าง ๆ ที่อาจจะนำมาใช้กับพื้นที่

จากผลการศึกษา นโยบาย แผน ฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีการประกาศใช้เพื่อควบคุมดูแลพื้นที่ศึกษารวมทั้งกฎหมายต่าง ๆ ที่อาจจะนำมาใช้กับพื้นที่ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยางและคณะกรรมการป่าสาละวิน ได้นำยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดตั้งคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน และตั้งฎระเบียบป่าสาละวินขึ้น โดยนำอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อมาเป็นแนวทางในการจัดทำโครงสร้างการพัฒนาการบริหารจัดการป่าสาละวิน เพื่อให้เป็นแหล่งอนุรักษ์และแหล่งท่องเที่ยวต่อไป ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและศักยภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละวิน ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาพบว่า นโยบาย แผน ฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีการประกาศใช้เพื่อควบคุมดูแลพื้นที่ศึกษารวมทั้งกฎหมายต่าง ๆ ที่อาจจะนำมาใช้กับพื้นที่ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1.1) สร้างจิตสำนึกและตระหนักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายที่จะพัฒนาสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้น่าอยู่และมีความยั่งยืนร่วมทั้งประชาชนมีจิตสำนึกตระหนักในกระบวนการบำรุงรักษา และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์แหล่งน้ำและป่าไม้ การจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ดังนี้

- (1) สนับสนุนทุนโครงการป่าชุมชน
- (2) จัดทำแนวเขตที่สาธารณะ
- (3) ล้อมรั้วที่สาธารณะ
- (4) ฝึกอบรมสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
- (5) ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ
- (6) ส่งเสริมอนุรักษ์ป่าดงสาละวินและแหล่งท่องเที่ยว
- (7) โครงการเพาะกล้าไม้
- (8) สวนสมุนไพร
- (9) อบรมนำเที่ยว โฮมสเตย์

1.2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านส่งเสริมการลงทุนและการท่องเที่ยว

- (1) การบริหารจัดการและงานปรับปรุงภูมิทัศน์

เป้าหมายพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน โดยอาศัยแหล่งท่องเที่ยว และใช้แหล่งท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม และสามารถจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองหรือผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น

(1) ปรับปรุงภูมิทัศน์ทางไปแหล่งท่องเที่ยว

(2) จัดทำการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1.3) การแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลป่าสาละเมิน และกฎระเบียบป่าสาละเมิน ป่าสาละเมินนอกจากจะเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ด้านป่าไม้ พรรณพืชและสัตว์ป่านานาชนิดแล้ว ยังเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านให้ความเคารพยำเกรงในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในป่าสาละเมิน ดังเป็นที่เล่าขานกันในปัจจุบัน ช่วงประมาณปี พ.ศ. 2518 รัฐได้ให้เอกชนเข้ามาสัมปทานทำไม้ในพื้นที่ป่าสาละเมิน โดยมีการขออนุญาตเจ้าหน้าที่ในการตัดต้นไม้ขนาดใหญ่ เช่น ต้นตะเคียน ต้นมะค่า ต้นแดง ต้นยาง ต้นประคูด ต้นพะยุง ฯ เพื่อประโยชน์ทางการค้าส่งผลให้ทรัพยากรป่าสาละเมินถูกทำลายอย่างมาก เมื่อหมดยุคสัมปทานแล้ว ก็มีชาวบ้านเข้าแผ้วถางเพื่อทำไร่ และหลาย ๆ สาเหตุด้วยกัน ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้ชาวบ้านกลุ่มหนึ่งเล็งเห็นผลกระทบและประโยชน์ จึงมีแนวคิดที่จะอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ในพื้นที่ป่าที่ยังหลงเหลือโดยการจัดตั้งป่าชุมชน และเลือกสรรคณะกรรมการเพื่อดูแลป่าสาละเมินขึ้น

1.4) กฎระเบียบป่าสาละเมิน

(1) ห้ามนำของป่าออกนอกพื้นที่ป่าดงสาละเมิน

(2) ห้ามนำสัตว์ทุกชนิดออกจากพื้นที่ป่าดงสาละเมิน

(3) ห้ามนำสารพิษและสิ่งปฏิกูลลงในพื้นที่ป่าสาละเมิน

(4) ห้ามตัดไม้ในพื้นที่ป่าดงสาละเมิน

(5) ห้ามแผ้วถางและถือครองพื้นที่ป่าสาละเมิน

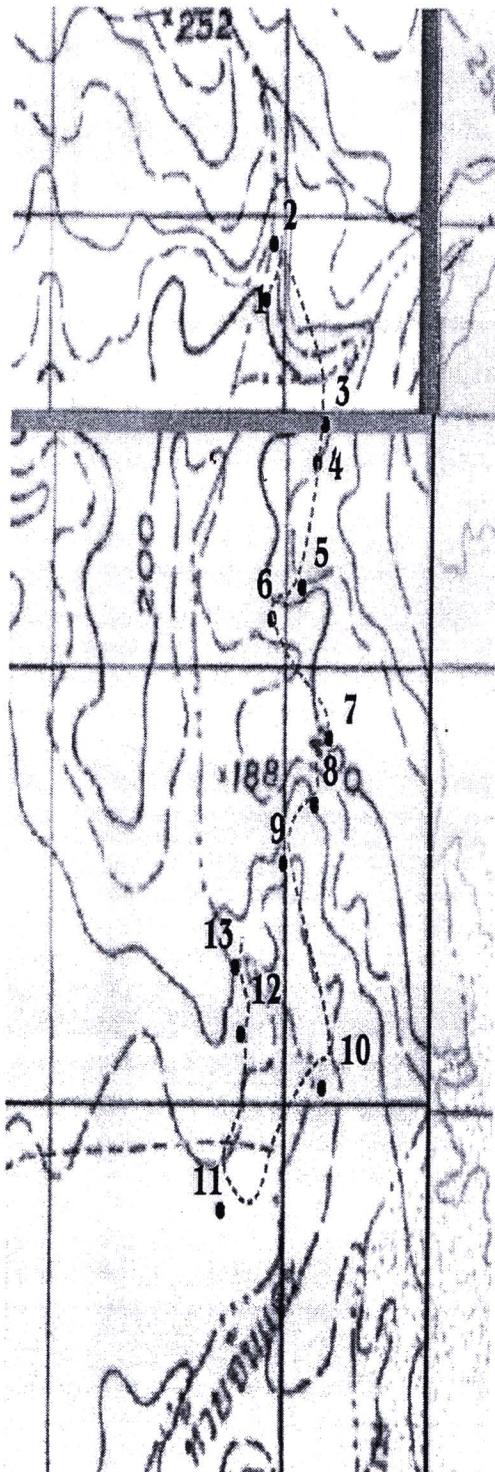
1.5) ข้อยกเว้น (สิ่งที่นำออกไปได้)

(1) เห็นคนละไม่เกิน 2 กิโลกรัม

(2) หน่อไม้คนละ ไม่เกิน 5 กิโลกรัม

(3) แมลงคนละ ไม่เกิน 100 ตัว

ผ้าฝ้ายปรับตั้งแต่ 500 – 1,000 บาท และดำเนินคดีตามกฎหมาย

- จุดสำรวจที่ 1 หัวจันแคะ
 จุดสำรวจที่ 2 น้ำตกโกนจ้อ
 จุดสำรวจที่ 3 ป่าเต็งรัง
 จุดสำรวจที่ 4 เสาเฉลียง
 จุดสำรวจที่ 5 เสาเฉลียงป่าสาละเมน
 จุดสำรวจที่ 6 เสาเฉลียงใหญ่หินแปดก
 จุดสำรวจที่ 7 ทุ่งดอกไม้พระราชทาน ทุ่งสร้อยสุวรรณมา
 จุดสำรวจที่ 8 ถ้ำเพิงเสือ
 จุดสำรวจที่ 9 ล่อง โบกเสือ
 จุดสำรวจที่ 10 ถ้ำเพิงเสือใหญ่
 จุดสำรวจที่ 11 บ่อคาน้ำ หาดทรายคนตรี
 จุดสำรวจที่ 12 ทางลานเสาเฉลียงถ้ำพวง เสาเฉลียงถ้ำพวง
 จุดสำรวจที่ 13 น้ำตกถ้ำพวง

รวมระยะทางตามจุดสำรวจ 4,050 เมตร ดังนี้

- จุดที่ 1-2 ระยะทาง 150 เมตร
 จุดที่ 2-3 ระยะทาง 570 เมตร
 จุดที่ 3-4 ระยะทาง 100 เมตร
 จุดที่ 4-5 ระยะทาง 350 เมตร
 จุดที่ 5-6 ระยะทาง 150 เมตร
 จุดที่ 6-7 ระยะทาง 600 เมตร
 จุดที่ 7-8 ระยะทาง 200 เมตร
 จุดที่ 8-9 ระยะทาง 150 เมตร
 จุดที่ 9-10 ระยะทาง 600 เมตร
 จุดที่ 10-11 ระยะทาง 550 เมตร
 จุดที่ 11-12 ระยะทาง 450 เมตร
 จุดที่ 12-13 ระยะทาง 180 เมตร

ภาพที่ 10 แสดงจุดสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และชีวภาพบริเวณป่าสาละเมน

2. สภาพแวดล้อมทางด้านชีวภาพ

2.1 ความหลากหลายด้านชนิดพรรณพืชและชนิดพันธุ์สัตว์

จากการสัมภาษณ์และการเดินสำรวจชนิดพรรณไม้ที่คุณค่า สภาพภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นเนินเขาซ้อนกันและมีลำห้วยไหลผ่านหลายสาย จึงมีสภาพป่าที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ในการสำรวจครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่สำรวจตามเส้นทางศึกษารรรมชาติ เป็นระยะ 4,050 เมตร โดยแบ่งพื้นที่สำรวจออกเป็น 5 เขตพื้นที่สำรวจ ผลการสำรวจพบ ความหลากหลายด้านชนิดพรรณพืช และความหลากหลายชนิดพันธุ์สัตว์ โดยแบ่งพรรณพืชออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ พรรณไม้อื่นต้น พรรณไม้พื้นล่าง (เด่น) และพรรณดอกไม้ป่า ส่วนด้านความหลากหลายของชนิดพันธุ์สัตว์ แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ปลา (fish) สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibian) สัตว์เลื้อยคลาน (Reptile) นก (Bird) และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammal) สำหรับความหลากหลายทางด้านชีวภาพในเขตพื้นที่สำรวจตามเส้นทางที่พบมีดังนี้

1) ความหลากหลายด้านชนิดพรรณพืชที่พบทั้งสิ้น 51 ชนิด 35 วงศ์ ได้แก่ พรรณไม้อื่นต้น จำนวน 40 ชนิด 30 วงศ์ พรรณไม้พื้นล่าง จำนวน 3 ชนิด 3 วงศ์ พรรณดอกไม้ป่า จำนวน 6 ชนิด 5 วงศ์

2) ความหลากหลายด้านชนิดพรรณสัตว์ที่พบทั้งสิ้น 66 ชนิด 37 วงศ์ ได้แก่ ปลา (fish) จำนวน 12 ชนิด 9 วงศ์ สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibian) จำนวน 11 ชนิด 4 วงศ์ สัตว์เลื้อยคลาน (Reptile) จำนวน 14 ชนิด 6 วงศ์ นก (Bird) จำนวน 19 ชนิด 16 วงศ์ และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammal) จำนวน 10 ชนิด จำนวน 7 วงศ์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและศักยภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละเมิน ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี รายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) ความหลากหลายด้านชนิดพรรณพืช

ตารางที่ 4 แสดงพรรณพืช

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์
1. ก่อจี่หนู	<i>Quercus helterlana</i> A	RACACEAE
2. มังคาน/คายโซ่	<i>Wallichii</i> Sehinca (DC) Korch.	THE.ACF.A.F.
3. กระจับปี่	<i>Careya sphaerica</i> Roxb.	LECYTHIDACEAE
4. เหมือดใหญ่	<i>Aporosa villosa</i> (wall. Ex Lindl.)	ERYTHORBIACEAE
5. มะม่วงป่า	<i>Mangifera caloneura</i> Kurz	ANACARDIACEAE
6. หนามแท่ง	<i>Catunaregam spathulifolia</i> Tirveng.	-
7. มะกอก	<i>Spondias pinnata</i> Kurz	ANACARDIACEAE
8. ลำดวน	<i>Melodorum fruticosum</i> Lour.	ANNONACEAE
9. กันกรรมา/มันปลา	<i>Fagraea fragrans</i> Roxb.	POTALIACEAE
10. อินทนิลน้ำ	<i>Lagerstroemia speciosa</i> Pers.	LYTHRACEAE
11. อินทนิลบก	<i>Lagerstroemia macrocarpa</i> Wall.	LYTHRACEAE
12. ตะแบก, เปลือย	<i>Lagerstroemia floribunda</i> Jack	LYTHRACEAE
13. ยอป่า	<i>Morinda coreia</i> Ham.	RUBIACEAE
14. ประดู่	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	PAPILIONACEAE
15. พะยอม	<i>Shorea roxburghii</i> G. Don	DIPTEROCARPACEAE
16. กระจับปี่	<i>Anisoptera costata</i> Korth.	DIPTEROCARPACEAE
17. ตะแบกใหญ่, เปลือยเลือด	<i>Lagerstroemia balansae</i> Koehne	LYTHRACEAE
18. กราด/สะแบง	<i>Disterocarpus intricatus</i> Dyer	DIPTEROCARPACEAE
19. แดง	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	PAPILIONACEAE
20. หว้า	<i>Eugenia cumini</i> Druce	MYRTACEAE
21. มะพอก	<i>Parinari anamense</i> Hance	CHYSOBALANACEAE
22. มะหาด	<i>Artocarpus nitidus</i> Trec. subsp. <i>lingnanensis</i> Jarrett	MORACEAE
23. กระจับปี่	<i>Irvingia malayana</i> Oliv. ex A. Benn.	IXONANTHACEAE
24. มะม่วงหัวแมงวัน	<i>Buchanania lanzan</i> Spreng.	ANACARDIACEAE
25. จีวป่า	<i>Bombax anceps</i> Pierre var. <i>anceps</i>	BOMBACACEAE
26. นนทรีย์/อะราง/สะคาม	<i>Peltophorum dasyrrachis</i> (Miq.) Kurz	LEGUMINOSAE- CAESALPINIOIDEAE
27. มะค่าแต้	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. & Miq.	LEGUMINOSAE- CAESALPINIOIDEAE

ตารางที่ 4 แสดงพรรณพืช (ต่อ)

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์
28. คอนสั่ม	<i>Grewia Poniculata</i> Roxb.	TILIACEAE
29. เถียงพรัานางแอ	<i>Carallia brachiata</i> Merr.	
30. พะอุง	<i>Calophyllum dryobalanoides</i> Pierre	GUTTIFERAE
31. รกฟ้า, เชือก	<i>Terminalia altaltegn</i>	COMBBTACEA
33. มะเฒ่า	<i>Antidesma montanum</i> Craib	TILIACEAE
34. คัดเค้า	<i>Randia siamensis</i> Craib.	RUBIACEAE
35. กัดลิ้น, คัดลิ้น ‘	<i>Walsura villosa</i> Wall.	MELIACEAE
36. มะดุก	<i>Siphondon celastrinus</i> Griff.	CELASRACEA
37. แสนคำ, กราย	<i>Terminalia trioptera</i>	COMBAETACEAE
38. ตับเต่า	-	-
39. เพ็ก	<i>Vietnamosasa pusilla</i> (Chevalier & A. Camus) Nguyen	GRAMINEAE
40. เครือเคียง	<i>Smilax</i> sp.	SMILACACEAE
41. กระเจียว	<i>Curcuma sessilis</i> Gage	ZINGIBERACEAE
42. ส้านใบเล็ก	<i>Dillenia ova wall.exsin</i> Hook.T. Thomson	DILLENACEAE
43. ชิงชัน	<i>Delbergia oliveri</i> Gamble.	LICUMINOSAE
44. สะทอน	<i>Miliette Utilis</i> Dounn.	PAPITIONACEAE
45. ตะคร้อ	<i>Schleichera olesa</i> (Lour.) Oken	SAPINDACEAE
46. หน้ำกำขำวน้อย, “คูสิคตา”	<i>Utricularia delphinoides</i> Trhor.ex Pell.	LENTIBULARIACEAE
47. หน้ำสีทอง “สร้อยสุวรรณา”	<i>Utricularia bifida</i> L.	LENTIBULARIACEAE
48. หน้ำหนวดเสือ, “สร้งจันทร”	<i>Burmannia coelestris</i> D. Don	BURMANNIACEAE
49. กระคุมเงิน, “มณีเทวา”	<i>Eriocaulon smitinandii</i> Mold.	ERIOCAULACEAE
50. จอกบ่อวาย (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)	<i>Drosera durmannii</i> Vahl	DROSERACEAE
51. หน้ำขนไก่, หน้ำบัว, หน้ำกระเทียม, หน้ำดินหุ้ง, หน้ำดินนา	<i>Xyris pauciflora</i> Willd.	XYRIDACEAE

2.2 ความหลากหลายชนิดพันธุ์สัตว์ป่า

1) ชนิดพันธุ์ปลา

ตารางที่ 5 แสดงชนิดพันธุ์ปลา

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์ (Family)
1. ปลาสร้อยขาว	<i>Henicorhynchus siamensis</i>	CYPRINIDAE
2. ปลาตะเพียนขาว	<i>Barbodes gonionotus</i>	CYPRINIDAE
3. ปลาสร้อย	<i>Notopterus notopterus</i>	CYPRINIDAE
4. ปลาคูด่าน*	<i>Clarias batrachus</i>	CYPRINIDAE
5. ปลาเข็ม*	<i>Dermogenys siamensis</i>	HEMIRAMPHIDAE
6. ปลาไหลนา*	<i>Monopterus albus</i>	SYNBRANCHIDAE
7. ปลาหลด*	<i>Macrogynathus siamensis</i>	MASTACEMBELIDAE
8. ปลาน้ำทราย*	<i>Oxyeleotris marmoratus</i>	ELEOTRIDIDAE
9. ปลากระดี่หม้อ	<i>Trisogaster trichopterus</i>	BELONTIIDAE
10. ปลาหมอ	<i>Anabas testudineus</i>	ANABANTIDAE
11. ปลาช่อน	<i>Channa striata</i>	CHANNIDAE
12. ปลาสลิค	<i>T. pectoralis</i>	BELONTIIDAE

2) สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibian)

ตารางที่ 6 แสดงชนิดพันธุ์สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์ (Family)
1. อึ่งเพา*	<i>Glyphoglossus molossus</i>	MICROHYLIDAE
2. อึ่งอ่างก้นขีด	<i>Kaloula mediolineata</i>	MICROHYLIDAE
3. กบ*	<i>Hoplobatrachus rugulosus</i>	RANIDAE
4. คางคก	<i>Bufo melanostictus</i>	BUFONIDAE
5. อึ่งอ่าง	<i>Kaloula pulchra</i>	MICROHYLIDAE
6. เขียดตะปาด*	<i>P. mutus</i>	RHACOPHORIDAE
7. อึ่งขาคำ	<i>Microhyla pulchra</i>	MICROHYLIDAE
8. เขียดจิกเขี้ยว	<i>Rana erythraea</i>	RANIDAE
9. เขียดหลังขีด	<i>R. macrodactyla</i>	RANIDAE
10. กบหนอง	<i>Fejervarya limnocharis</i>	RANIDAE
11. เขียดจะนา	<i>Occidozyga lima</i>	RANIDAE

3) สัตว์เลื้อยคลาน (Reptile)

ตารางที่ 7 แสดงชนิดสัตว์เลื้อยคลาน

ชื่อพื้นเมือง	ชื่อวิทยาศาสตร์	วงศ์ (Family)
1. เต่า*	Malayemys subtrijuga	
2. กิ้งก่า, กระจง	Calotes emma	AGAMIDAE
3. กิ้งก่าหัวสีฟ้า, กระจงก่า	C.mystarceus	AGAMIDAE
4. แย้	Leiolepis belliana	AGAMIDAE
5. งูดิน*	Ramphotyphlops braminus	TYPHLOPIDAE
6. งูสิง*	Ptyas korros	COLUBRIDAE
7. งูเห่า*	-	-
8. งูสามเหลี่ยม*	Bungarus fasciatus	VIPERIDAE
9. งูเขียวหางไหม้	Trimeresurus sp	VIPERIDAE
10. งูเขียวหัวจิ้งจอก*	Ahaetulla prasina	VIPERIDAE
11. งูสายรุ้ง*	E.enhydris	COLUBRIDAE
13. งูเหลือม*	Python reticulates	BOIDAE
14. งูหลาม*	P.molurus bivittatus	BOIDAE
15. งูกอแง*	-	-

4) นก (Bird)

ตารางที่ 8 แสดงรายชื่อ นกที่พบบริเวณป่าสาละวิน

ชื่อสามัญ (วงศ์)	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพการปรากฏ
FAMILY SYLYVIIDAE		
1. นกกระจิบคอดำ	O.atrogularis	R
2. นกกระจิบธรรมดา	Orthotomus sutorius	R
FAMILY CHLOROPSEIIDAE		
3. นกขมิ้นน้อย	Aegithina tiphia	R
FAMILY PYCNONOTIDAE		
4. นกปรอด	Pycnonotus blanfordi	R
FAMILY DICRURIDAE		
5. นกแซงแซวหางปลา	Dicrurus macrocercus	W

ตารางที่ 8 แสดงรายชื่อนกที่พบบริเวณป่าสาละวิน (ต่อ)

ชื่อสามัญ (วงศ์)	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานภาพการปรากฏ
FAMILY CORUIDAE		
6. อีกา	<i>Corvus macrorhynchos</i>	W
FAMILY ALAUDIDAE		
7. นกจาบปีกแดง	<i>M.mariona</i>	R
FAMILY ALCEDINIDAE		
8. นกกระเต็นน้อย	<i>Alcedo atthis</i>	W
9. นกกระเต็นออกขาว	<i>Halcyon smyrnensis</i>	R
FAMILY STRIGIDAE		
10. นกเค้าโมง	<i>Glaucidium cuculoidae</i>	R
11. นกเค้าจุด	<i>Athene brama</i>	R
FAMILY CUCULIDAE		
12. นกกระปูดใหญ่	<i>Centropus sinensis</i>	R
13. นกกาเหว่า	<i>Eudynamys scolopacea</i>	R
FAMILY COLUMBIDAE		
14. นกเขาไฟ	<i>Ssteptopelia tranaquebarica</i>	R
15. นกเขาใหญ่	<i>S.chinesis</i>	R
FAMILY ROSTRATULIDAE		
16. นกโป่งหวีด	<i>Rostratula benghalensis</i>	R
FAMILY PHASIANIDAE		
17. นกคุ้มอีดใหญ่	<i>Turnix tanki</i>	R
FAMILY ACCIPITRIDAE		
18. เหยี่ยวขาว	<i>Elanus caeruleus</i>	R
19. เหยี่ยวแดง	<i>Haliastur caeruleus</i>	R
FAMILY ARDRDIDAE		
20. นกแซง	<i>Nycticorax nycticorax</i>	R
FAMILY STURNIDAE		
21. นกเอี้ยงงอน	<i>A.grandis</i>	R
FAMILY PLOCEIDAE		
22. นกกระจาบ	<i>Ploceus hypoxanthus</i>	R

5) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammal)

ตารางที่ 9 แสดงความหลากหลายของชนิดพันธุ์สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมบริเวณป่าสาละวิน

ชื่อสามัญ	ชื่อวิทยาศาสตร์	Family
1. สุนัขจิ้งจอก*	<i>Canis aureus</i>	CANIDIAE
2. หนูท้องขาว	<i>Rattus mulleri</i>	MURIDAE
3. หนูพุกใหญ่*	<i>Bandicata indica</i>	MURIDAE
4. กระต่าย*	<i>Lepus peguensis</i>	LEPORIDAE
5. กระแต	<i>Tupaia belangeri</i>	TUPAIIDAE
6. พังพอนเล็ก	<i>Herpestes javanicus</i>	HERPESTES
7. กระซั้ง/บ่าง	<i>Menetes berdmorei</i>	SCIURIDAE
8. ชะมด*	<i>Viverricula indica</i>	VIVERRIDAE
9. อีเห็น	-	-
10. ค้างคาว	-	-

คำอธิบายสัญลักษณ์

* คือ พบจากการสอบถามชาวบ้านที่หาสัตว์ป่าบริเวณป่าสาละวิน

R: Resident (นกประจำถิ่น)

B: Breeding (นกอพยพสร้างรัง)

W: Winter/non-breeding visitor (นกอพยพช่วงนอกฤดูผสมพันธุ์หรืออพยพมาในฤดูหนาว)

R: Passage migrant (นกอพยพผ่าน)

2.2 ข้อมูลทั่วไปของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์บริเวณป่าสะเมิน

1. ประเภทน้ำตก
2. ประเภทธรณีสถาน
3. ประเภทพรรณพืช
4. ประเภทพรรณสัตว์

1. ประเภทน้ำตก

“น้ำตกถ้ำพวง” อยู่ในป่าสะเมิน บ้านนาบัว ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 11 น้ำตกถ้ำพวง

น้ำตกถ้ำพวงเป็นน้ำตกเกิดจากต้นลำห้วยจันตะเาะ ไหลมาตกลงหน้าผาที่เป็นชะง่อนหินยาวประมาณ 4 เมตร ไหลลงสู่ผืนน้ำสูงประมาณ 11 เมตร ข้างล่างเป็นแอ่งน้ำขนาดกว้างประมาณ 11 เมตร รองรับน้ำที่ตกลง ข้างล่างเป็นเพิงหินที่มีขนาดยาวและกว้างสามารถใช้เป็นที่หลบแดดฝนได้ ลักษณะของแอ่งน้ำข้างล่างเป็นที่โล่งแจ้ง และมีต้นไม้ ขนาดน้อยใหญ่ปกคลุม ทั้งด้านบนและข้างบนน้ำตก แต่ในฤดูฝนก็อาจดูเขียวชอุ่ม และในฤดูแล้งก็แห้งแล้ง มีลักษณะธรณีสถานที่แปลก

และหาควัได๋ยาก สามารถควัได้ในช่วงฤดูฝนประมาณเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม ลักษณะภูมิอากาศบริเวณโดยรอบน้ำตก จะหนาวเย็นในช่วงที่มีน้ำมาก บริเวณน้ำตกถ้ำพวง เป็นพื้นที่โล่งและแห้งแล้ง แต่โดยรอบมีต้นไม้ขนาดเล็กขึ้นประปราย เป็นลักษณะของไม้เต็งรัง ไม้เหียง ไม้ประดู่ ไม้ยอป่า ไม้นางแอ ไทรย้อยใบแหลม ไม้อะราง ไม้กระบก ไม้หว่า ไม้มะพอก ไม้พะยอม ไม้ตะแบกเลือด ไม้มะค่าแต่ และไม้ละมุละกา สัตว์ที่พบในบริเวณน้ำตกถ้ำพวง มีกระต่ายป่า กิ้งก่า นก ไก่ป่า หนู งูชนิดต่างๆ และปลาน้ำจืดชนิดต่างๆ ลักษณะการปลูกสร้าง บริเวณป่าสาละเมิน ยังไม่ได้ปลูกสร้างอาคารที่ใช้เป็นที่ทำการต่างๆ ส่วนทางเดินศึกษาธรรมชาติและป้ายสื่อความหมายของแหล่งธรรมชาติก็ยังมี เพราะไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานใดนอกจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง และขาดบุคลากรที่ความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการบริหารด้านการจัดการท่องเที่ยว ส่วนสถานการณ์การท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว พบว่าในช่วงประมาณเดือนกรกฎาคม – เดือนตุลาคมในวันหยุดเสอาอาทิตย์จะมีนักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวเข้าเที่ยวชมกันเป็นจำนวนมาก

2. ประเภทธรณีสัณฐานหรือเสอาถลียงป่าสาละเมิน

เสอาถลียงป่าสาละเมิน ตั้งอยู่ในบ้านนาบัว ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 12 เสอาถลียงป่าสาละเมิน

เสาเฉลียงป่าสาละวิน มีลักษณะคล้ายกันกับเสาเฉลียงที่อุทยานผาแต้ม เป็นเสาหินตั้งคล้ายกับดอกเห็ด (เห็ดปลวก) มีแผ่นหินวางทับบนเสาหินเป็นแนวเรียบ ซึ่งแต่ละเสาจะมีความแตกต่างกันตามขนาด และลักษณะของพื้นที่ที่ตั้งด้วย ความสูงของแท่งหิน ประมาณ 3 เมตร ขนาดของแผ่นหินที่วางบนแท่งหิน ประมาณ 180 เซนติเมตร และจะมีเสาเฉลียงน้อยใหญ่กระจัดกระจายในพื้นที่ป่าสาละวินจำนวนมาก ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ ชนิดหินเป็นหินทราย บริเวณเสาเฉลียงพื้นที่ส่วนมากเป็นที่โล่งแจ้ง มีต้นไม้ประเภทไม้รัง และเพ็ก จากสภาพพื้นที่ที่เป็นที่ราบเอียง และพื้นเป็นลานหินมีทรายปนหินลูกกรวดจึงไม่มีต้นไม้เกิด มีเฉพาะหญ้าที่เกิดในฤดูฝนแล้วก็ตายเมื่อฝนทิ้งช่วง ต้นไม้ที่พบเป็นจำพวก ไม้รัง เหียง พุดผา และช้างน้ำว และหญ้าเท่านั้น และพืชบางชนิดที่ขึ้นตามซอกหิน เช่น สนหิน จอกบ่อวายเป็นต้น สัตว์ที่พบในบริเวณเพิงหินตั้งถ้ำพวง จิ้งจก ตุ๊กแกงู กิ้งก่า และนกที่ทำรังในซอกหิน เท่านั้น

3. ประเภทพรรณพืช

พรรณพืชและพรรณไม้ป่าสาละวิน ตั้งอยู่ในบ้านนาบัว ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 13 พรรณพืชและพรรณไม้

ภาพที่ 14 พรรณดอกไม้ป่า

พรรณพืชและพรรณไม้ป่าสาละวินมีพื้นที่ประมาณ 2,228 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ติดต่อกันกับอุทยานแห่งชาติผาแต้ม ลักษณะสภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป มีลักษณะเป็นเนินเขาซ้อนกันและลาดชันตามเนินเขา สภาพพื้นที่ส่วนมากเป็นเนินเขา พื้นที่ราบมีบ้างตามสันเขา ระหว่างรอยต่อของเนินเขา และตามลำห้วย พื้นที่โดยทั่วไปที่เป็นที่ราบ และที่ลุ่มจะมีพรรณพืชและพรรณไม้มีคุณค่าจำนวนมาก โดยเฉพาะในฤดูฝนจะทำให้พรรณพืชนานาชนิด ขยายพันธุ์และเขียว เมื่อฤดูฝนทิ้งช่วงพรรณไม้ขนาดเล็กก็จะแห้งเหี่ยวไป

จากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเนินเขาซับซ้อน มีลำห้วย และร่องน้ำหลายสายภายในป่าสาละวินจึงเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีพรรณพืชนานาชนิด ประกอบด้วยพรรณไม้ยืนต้น พรรณพืชที่เป็นสมุนไพร และพรรณพืชดอกไม้ป่า พรรณไม้ยืนต้น เช่น ประดู่ พะยอม กระบก มะปอก เหียง หว้า อะราง ลำควน ตระคร้อ สะแบง พะอุง กระบาก มะค่าแต้ รังเต็ง เป็นต้น พรรณพืชที่เป็นสมุนไพร เช่น ช้างน้ำว จอกบ่อวาย ประดงเหลือง พรรณพืชดอกไม้ป่า

เช่น คุสิตา สร้อยสุวรรณา มณีเทวา สรัสจันทร จอกบ่อวาย กระถินนา หญ้าหมู่มดาว หงอนไก่ อันแดง ปากจะเข้ หัสศุณใหญ่ ส้านเตี้ย อินฮ้า ข่อยหิน ช้างน้ำว เปราะเถื่อน เป็นต้น

การชมดอกไม้ป่า เช่น คุสิตา สร้อยสุวรรณา มณีเทวา สรัสจันทร สามารถชมได้ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนพฤศจิกายน

4. ประเภทสัตว์ป่า

ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพรรณพืชและพรรณไม้ป่าขนาดเล็กใหญ่ มีแหล่งน้ำที่มีน้ำตลอดปีในบริเวณป่าสาละวิน และภูมิอากาศที่เหมาะสมกับสัตว์ป่าชนิดต่าง ๆ จึงทำให้ป่าสาละวินมีชนิดสัตว์ป่าหลากหลายที่อาศัยอยู่จำนวนมาก คือ สัตว์มีกระดูกสันหลัง (Vertebrates) แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ปลา (Fish) สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibiam) สัตว์เลื้อยคลาน (Reptile) นก (Bird) และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammal) ความหลากหลายด้านชนิดพรรณสัตว์ที่พบทั้งสิ้น 66 ชนิด 37 วงศ์ ได้แก่ ปลา (fish) จำนวน 12 ชนิด 9 วงศ์ ปลาโดยส่วนมากเป็นปลาขนาดเล็กที่ชาวบ้านจับมาเป็นอาหาร เช่น ปลาช่อนและปลาเนื้ออ่อนชนิดต่าง ๆ มีมากในฤดูฝน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก (Amphibian) จำนวน 11 ชนิด 4 วงศ์ เช่น กบ เป็นสัตว์อีกประเภทหนึ่งที่ชาวบ้านนำมาเป็นอาหาร สัตว์เลื้อยคลาน (Reptile) จำนวน 14 ชนิด 6 วงศ์ พบมากจำพวกงูชนิดต่างๆ เช่น งูเห่า งูสิง และงูที่ขนาดใหญ่เช่นงูเหลือม งูจอกอง นก (Bird) จำนวน 19 ชนิด 16 วงศ์ และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม (Mammal) จำนวน 10 ชนิด จำนวน 7 วงศ์

2. ตอนที่ 2 การประเมินระดับคุณภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละวิน

การประเมินระดับคุณภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละวินทั้ง 4 ประเภท (น้ำตก ธรณีสัณฐาน พรรณพืช และสัตว์ป่า) แต่ละประเภทได้กำหนดการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านคุณค่าทางด้านกายภาพ 2. ด้านคุณค่าทางด้านชีวภาพ 3. ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ และ 4. ด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิต แล้วนำผลคะแนนที่ได้รับการประเมินจากผู้เกี่ยวข้องทั้ง 4 ด้าน มาหาคุณค่าของแหล่งธรรมชาติ และ ศักยภาพของแหล่งธรรมชาติ เพื่อนำไปหาค่าร้อยละของค่าสำคัญของแหล่งธรรมชาติ และนำข้อมูลด้านความเสี่ยงของการถูกทำลายของแหล่งธรรมชาติ มาหาค่าร้อยละของความเสี่ยง แล้วนำไปจัดระดับความสำคัญของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามเกณฑ์ของสำนักงานสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2540 รายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 สรุปผลการประเมินระดับคุณภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์

ผลการประเมินระดับคุณภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ทั้ง 4 ประเภท คือ 1. ประเภทน้ำตก 2. ประเภทธรณีสถาน 3. ประเภทพรรณพืช และ 4. สัตว์สัตว์ป่า ผู้วิจัยสรุป ผลการประเมินระดับคุณภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละวินทั้ง 4 ประเภทได้ดังนี้

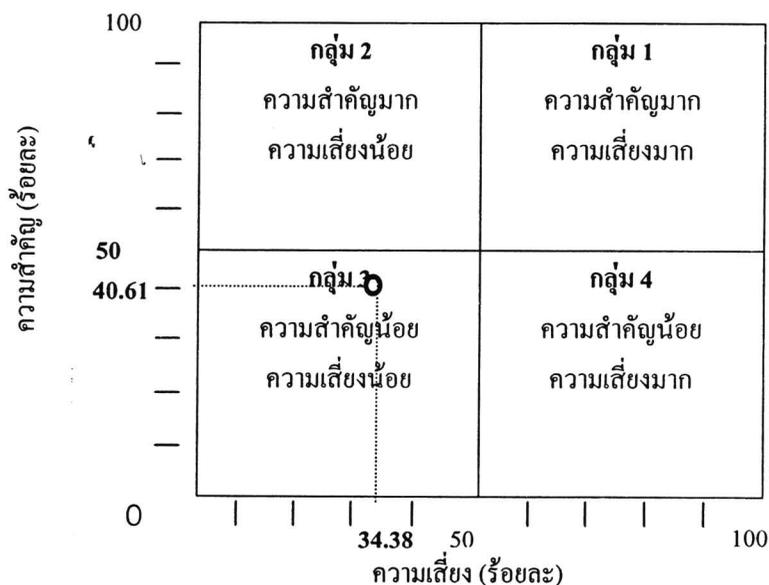
ตารางที่ 10 แสดงผลการประเมินระดับคุณภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ทั้ง 4 ประเภท

ประเภทแหล่งธรรมชาติ	คะแนนความสำคัญ (ร้อยละ)	คะแนนความเสี่ยง (ร้อยละ)	ระดับความสำคัญของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์
1. น้ำตก	40.61	34.38	อยู่ในกลุ่มที่ 3 ความสำคัญน้อย ความเสี่ยงน้อย
2. ธรณีสถาน	47.43	39.52	อยู่ในกลุ่มที่ 2 ความสำคัญมาก ความเสี่ยงน้อย
3. พรรณพืช	51.87	51.11	อยู่ในกลุ่มที่ 1 ความสำคัญมาก ความเสี่ยงมาก
4. สัตว์ป่า	51.58	54.44	อยู่ในกลุ่มที่ 1 ความสำคัญมาก ความเสี่ยงมาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ประเภทแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ ประเภทพรรณพืชมีความสำคัญมากที่สุด มีคะแนนร้อยละ 51.87 รองลงมาประเภทสัตว์ป่ามีความสำคัญมาก มีคะแนนร้อยละ 51.58 รองลงมาประเภทธรณีสถานความสำคัญมาก มีคะแนนร้อยละ 47.43 ประเภทน้ำตกความสำคัญน้อยที่สุด มีคะแนนร้อยละ 40.61 ส่วนประเภทแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ที่มีความเสี่ยงมากที่สุดคือ ประเภทสัตว์ป่าความเสี่ยงมากมีคะแนนร้อยละ 54.44 รองลงมาประเภทพรรณพืชมีความเสี่ยงมากมีคะแนนร้อยละ 51.11 ประเภทธรณีสถานมีความเสี่ยงที่สุด มีคะแนนร้อยละ 39.52 ประเภทน้ำตกความเสี่ยงมากน้อยที่สุด มีคะแนนร้อยละ 34.38 มีคะแนน ส่วนระดับความสำคัญของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ที่มีระดับความสำคัญมากที่สุด มีประเภทพรรณพืช และสัตว์ป่า จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 มีความสำคัญมากและความเสี่ยงมาก รองลงมาประเภทธรณีสถาน จัดอยู่ในกลุ่มที่ 3 มีความสำคัญมากและความเสี่ยงน้อย และประเภทน้ำตก จัดอยู่ในกลุ่มที่ 2 มีความสำคัญน้อยและเสี่ยงน้อย

1.2 สรุปผลการจัดกลุ่มความสำคัญและความเสี่ยงของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ บริเวณป่าสาละمينทั้ง 4 ประเภท

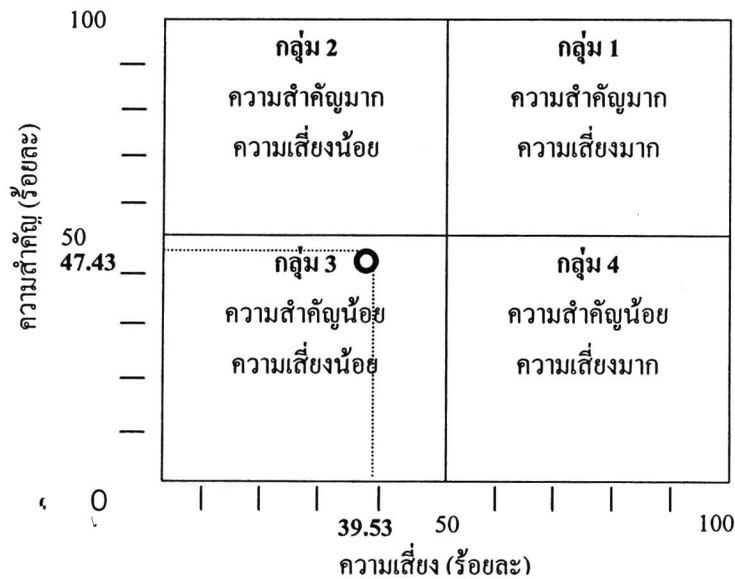
1. การประเมินระดับคุณภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก เมื่อนำความสำคัญและความเสี่ยงของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก มาเข้ากรอบการจัดกลุ่มความสำคัญและความเสี่ยง (ดังภาพที่ 15)

ภาพที่ 15 แสดงความสำคัญและความเสี่ยงของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก

จากภาพที่ 15 จะเห็นว่า แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทน้ำตก พบว่า น้ำตก จัดอยู่กลุ่มที่ 3 ด้านความสำคัญน้อยคะแนนอยู่ในระดับ ร้อยละ 40.61 ส่วนด้านความเสี่ยงน้อยคะแนนอยู่ในระดับร้อยละ 34.38

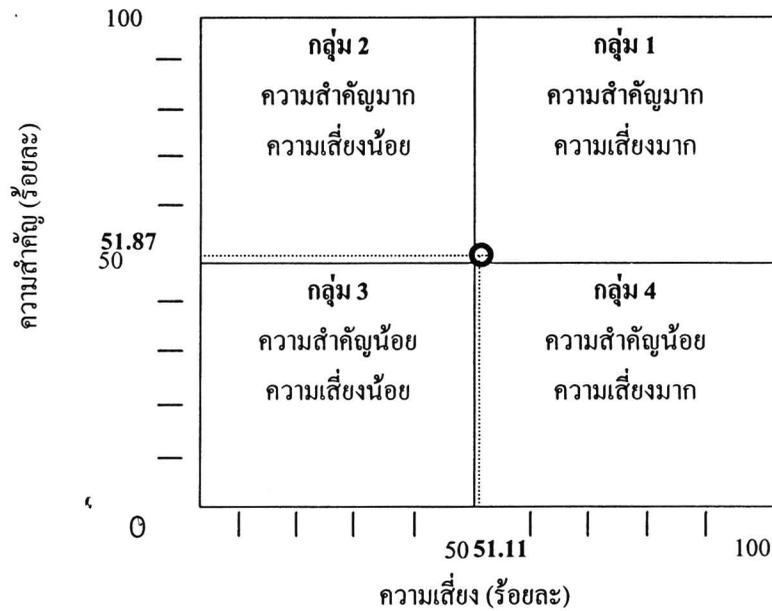
2. การประเมินระดับคุณภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทธรณีस्थาน เมื่อนำความสำคัญและความเสี่ยงของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทธรณีस्थาน มาเข้ากรอบการจัดกลุ่มความสำคัญและความเสี่ยง (ดังภาพที่ 16)

ภาพที่ 16 แสดงการจัดระดับความสำคัญและความเสี่ยงของแหล่งธรรมชาติ
อันควรรอนุรักษ์ประเภทธรณีทัศน์ฐาน

จากภาพจะเห็นว่าแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ประเภทธรณีทัศน์ฐาน พบว่า ธรณีทัศน์ฐานจัดอยู่กลุ่มที่ 3 ด้านความสำคัญน้อยคะแนนอยู่ในระดับ ร้อยละ 47.43 ส่วนด้านความเสี่ยงน้อยคะแนนอยู่ในระดับร้อยละ 39.53

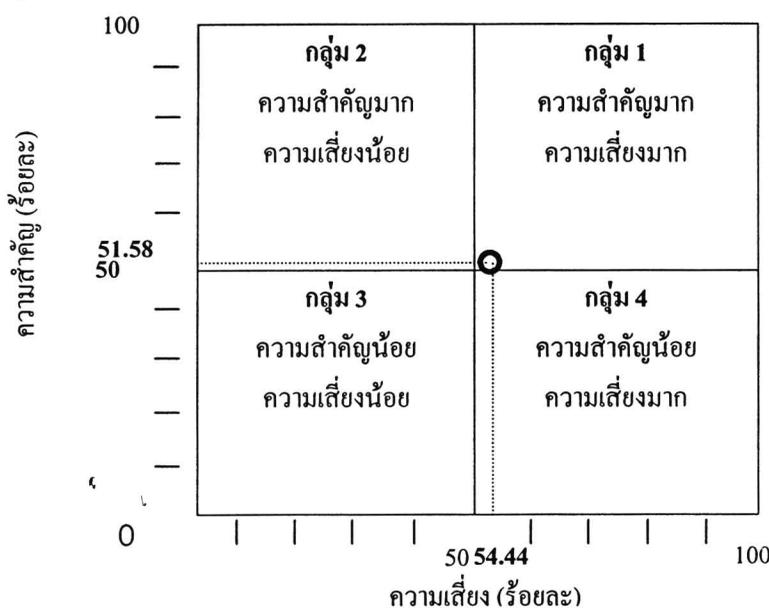
3. การประเมินระดับคุณภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ประเภทพรรณพืช เมื่อนำความสำคัญและความเสี่ยงของแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ประเภทพรรณพืช มาเข้ากรอบการจัดกลุ่มความสำคัญและความเสี่ยง (ดังภาพที่ 17)

ภาพที่ 17 แสดงระดับความสำคัญและความเสี่ยงของแหล่งธรรมชาติ
อันควรรอนุรักษ์ประเภทพรรณพืช

จากภาพจะเห็นว่า แหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ประเภทพรรณพืช จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 ด้านความสำคัญมากคะแนนอยู่ในระดับร้อยละ 51.87 ส่วนด้านความเสี่ยงมากคะแนนอยู่ในระดับร้อยละ 51.11

4. การประเมินระดับคุณภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ประเภทสัตว์ป่า เมื่อนำความสำคัญและความเสี่ยงของแหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ประเภทสัตว์ป่า มาเข้ากรอบการจัดกลุ่มความสำคัญและความเสี่ยง (ดังภาพที่ 18)

ภาพที่ 18 แสดงระดับค่าความสำคัญและด้านความเสี่ยงของแหล่งธรรมชาติ
อันควรรอนุรักษ์ประเภทสัตว์ป่า

จากภาพจะเห็นว่า แหล่งธรรมชาติอันควรรอนุรักษ์ประเภทสัตว์ป่า จัดอยู่ในกลุ่มที่ 1 ด้านความสำคัญมากจะแน่นอนอยู่ในระดับร้อยละ 51.58 ส่วนด้านความเสี่ยงมากจะแน่นอนอยู่ในระดับร้อยละ 54.44

3. ตอนที่ 3 การอภิปรายผลการวิจัย

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งธรรมอันควรรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละเมิน บ้านนาบัว ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแหล่งธรรมอันควรรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละเมิน ได้ข้อมูลที่จะนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพในพื้นที่ศึกษา สภาพแวดล้อมทางด้านชีวภาพในพื้นที่ศึกษา สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ศึกษา สภาพแวดล้อมทางด้านภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมในพื้นที่ศึกษา นโยบาย แผน กฎระเบียบและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีการประกาศใช้เพื่อควบคุมดูแลพื้นที่ศึกษา รวมทั้งกฎหมายต่าง ๆ ที่อาจจะนำมาใช้กับพื้นที่ศึกษา จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานป่าสาละเมินครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานอันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาต่อไป ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลพื้นฐานที่ได้ จะเป็นประโยชน์ต่อการนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพที่จะรองรับการท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้น และเห็นแนวทาง

การวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งให้เชื่อมโยงถึงกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย เลี้ยงพรพรรณ (2547) การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา ที่ได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า ได้ข้อมูลพื้นฐาน จะเป็นประโยชน์ต่อการนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพที่จะรองรับการท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้น และเห็นแนวทางการวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งให้เชื่อมโยงถึงกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแต่ละระดับ เพื่อให้เกิดการขยายตัวอย่างเหมาะสมและยั่งยืน และสอดคล้องกับ ชาตรี ชูจิตร และคณะ (2549) กล่าวว่า โครงสร้างการศึกษาศักยภาพชุมชนเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านแก่งเกาะใหญ่ ได้ทราบถึงบทบาทของชุมชนที่จะนำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าในท้องถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนสูงสุด โดยใช้การท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการที่จะให้ชุมชนเขามาบริหารจัดการได้ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หากผลของการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย ชุมชนสามารถยืนหยัดอยู่ได้ มีผลถึงความเป็นอยู่ของชุมชน รวมถึงตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น จากการศึกษา พบว่า ชุมชนได้มีความพร้อมในเรื่องแนวคิด การสร้างความเข้าใจในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวได้ดีมากขึ้น และได้ข้อมูล องค์ความรู้ ภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการจัดการท่องเที่ยว ทั้งองค์ความรู้ของชุมชน ข้อมูลพื้นฐาน และประวัติศาสตร์ชุมชน และที่สำคัญคือข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนทั้งหมด

กล่าวโดยสรุป ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งธรรมอันควอรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละวิน บ้านนาบัว ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ได้ข้อมูลพื้นฐาน จะเป็นประโยชน์ต่อการนำเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพที่จะรองรับการท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้น และเห็นแนวทางการวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้ทราบถึงบทบาทของชุมชนที่จะนำเอาทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าในท้องถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์กับชุมชนสูงสุด โดยใช้การท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือ ในการที่จะ ให้ชุมชนเขามาบริหารจัดการได้ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หากผลของการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย ชุมชนสามารถยืนหยัดอยู่ได้

3.2 ศักยภาพของแหล่งธรรมชาติอันควอรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละวิน

การศึกษาศักยภาพของแหล่งธรรมชาติอันควอรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละวินสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ประเภทน้ำตก ประเภทธรณีสถาน ประเภทพรรณพืช ประเภทสัตว์ป่า คือ

1. แหล่งธรรมชาติ น้ำตกถ้ำพวง จัดอยู่กลุ่มที่ 3 มีความสำคัญน้อยและความเสี่ยงน้อย ความสำคัญน้อยอยู่ในระดับร้อยละ 40.61 ความเสี่ยงน้อยอยู่ในระดับร้อยละ 34.38 ในขณะที่น้ำตกถ้ำพวงเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้ง

ระบบธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์ รวมทั้งยังเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นทางธรรมชาติ ในตำบลห้วยยาง ที่มีประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เป็น โครงสร้างทางธรรมชาติที่ศึกษาจากที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีคุณค่าเหมาะสมต่อการศึกษาและค้นคว้าทางวิชาการ นักศึกษา ตลอดจนการท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง และที่สำคัญชาวบ้านก็ได้เข้าไปพักผ่อนดูความสวยงามในช่วงที่มีน้ำ แต่ถ้าหากมีการจัดการท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกอาจจะได้รับความเสียหายก็ได้ และสอดคล้องกับ สิน สินสกุล (2542) พบว่าประเทศไทยมีน้ำตกที่สวยงามเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่เกือบทั่วทุกภาค ทั้งขนาดเล็กและใหญ่มีความแตกต่างกันในรายละเอียด ด้านชนิดของหินและโครงสร้างทางธรณีวิทยา ประเด็นสำคัญของน้ำตกอยู่ที่ทางน้ำซึ่งเป็นต้นกำเนิดจะต้องมีน้ำตลอดปี สภาพแวดล้อมของต้นน้ำ จึงต้องมีความชุ่มชื้น ป่าบริเวณต้นน้ำจะต้องมีการอนุรักษ์ ดังจะเห็นได้ว่าน้ำตกของประเทศไทยส่วนมากจะมีน้ำเฉพาะหน้าฝน และกลายเป็นหน้าผาหินในหน้าแล้ง เพราะขาดสายน้ำไหลมาเสริมความงาม

2. แหล่งธรรมชาติธรณีสัณฐาน พบว่าธรณีสัณฐานจัดอยู่กลุ่มที่ 3 มีความสำคัญมากและความเสี่ยงน้อย ความสำคัญมากอยู่ในระดับร้อยละ 47.43 ความเสี่ยงน้อยอยู่ในระดับร้อยละ 39.52 ธรณีสัณฐานเป็นแหล่งธรรมชาติที่คงที่ โอกาสที่จะได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติก็มีน้อยมาก ส่วนความเสียหายที่จะเกิดจากชาวบ้านและคนที่เข้าไปท่องเที่ยว พักผ่อนก็มีโอกาสแต่ก็เป็นส่วนน้อย ถ้าไม่ซุกหรือโยกย้ายจนทำให้ได้รับความเสียหาย แต่ก็ไม่น่าแน่นอน ถ้าหากมีการจัดการท่องเที่ยวขึ้น สิ่งเหล่านี้อาจจะได้รับความเสียหายก็ได้ โดยเฉพาะความเสียหายที่พบ เช่น รอยवादภาพ รอยเขียน และรอยแตกร้าวจากการถูดี เป็นต้น ซึ่งและสอดคล้องกับ สิน สินสกุล (2542) พบว่า ภูมิลักษณะจากการผุพังสึกกร่อน การผุพัง (weathering) การสึกกร่อนหรือกัดเซาะ (erosion) เป็นกระบวนการทางธรณีสัณฐานที่ทำให้ภูมิลักษณะเปลี่ยนรูปไปจากเดิม โดยมีตัวการหรือตัวกระทำทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ส่วนมากจะเป็นธรรมชาติ เช่น น้ำ ลม คลื่น สัตว์และพืช ในปัจจุบันได้จัดมนุษย์รวมเข้าไว้เป็นตัวการด้วย และดูเหมือนจะเป็นตัวการหลักที่มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นเรื่อย ๆ การผุพังสึกกร่อนโดยธรรมชาติที่ดูเหมือนจะเป็นการทำลาย แต่ในขณะเดียวกันสิ่งที่หลงเหลืออยู่ก็เป็นเหมือนปฏิมากรรมธรรมชาติ ให้ความสวยงามที่ลงตัวประดับไว้กับแผ่นดิน และได้รับการจัดให้เป็นแหล่งอนุรักษ์ทางธรณีวิทยาและแหล่งท่องเที่ยวมากมาย โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ ภูมิลักษณะจากการผุพังสึกกร่อนของหิน และภูมิลักษณะจากการผุพังสึกกร่อนของตะกอน

3. แหล่งธรรมชาติประเภทพรรณพืชและพรรณไม้ พบว่าพรรณพืชและพรรณไม้ จัดอยู่กลุ่มที่ 1 มีความสำคัญมากและความเสี่ยงมาก ความสำคัญมากและความเสี่ยงมาก พรรณพืชและพรรณไม้ เป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความสำคัญมากอยู่ในระดับร้อยละ 51.87 และความเสี่ยงอยู่ในระดับร้อยละ 51.11 พรรณพืช เป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่า และมีความสำคัญ

ต่อระบบนิเวศของป่าสาละวินเป็นอย่างยิ่ง พรรณพืชและพรรณไม้ยังเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นทางธรรมชาติ ในตำบลห้วยยาง เป็นป่าที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าทางชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านบอกว่าพรรณพืชหลายชนิดที่เป็นสมุนไพรสามารถรักษาโรคได้ เช่น โรคท้องร่วง โรคอาหารเป็นพิษ ยาฆ่าล้าง ยารักษาโรคไทร เป็นต้น พรรณพืชและพรรณไม้ยืนต้นบางชนิดเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ และเป็นที่หาอาหารของสัตว์ด้วย พรรณพืชบางชนิดมีดอกสวยงาม ที่ชาวบ้านเรียกว่าดอกไม้ป่า เช่น ดอกสร้อยสุวรรณา ดอกกุสิดตา ดอกสร้อยจันทร์ เป็นต้น ด้วยสรรพคุณ และคุณค่าด้านสุนทรียภาพทำให้ชาวบ้านออกหาพรรณพืชออกจากป่ามาขาย เช่น การนำพรรณพืชที่สวยงามภายในป่าสาละวินออกไปขาย การขุดพรรณพืชที่เป็นสมุนไพรให้กับพ่อค้าคนกลางที่เข้ามารับซื้อ และการลักขุดตัดต้นไม้ขนาดใหญ่มาสร้างเป็นที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ นิวัตติ์ เรื่องพานิช (2542) พบว่า ป่าไม้ส่วนใหญ่ถูกทำลายจากมนุษย์ เพื่อใช้พื้นที่สำหรับการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เป็นผลให้ทรัพยากรป่าไม้เสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วและเกิดผลกระทบทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนสุขภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ โดยความรุนแรงของปัญหาจะแตกต่างกันไปตามระดับการพัฒนาประเทศ และความหนาแน่นของชุมชน ดังนั้น การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ได้กำหนดไว้ในนโยบายรัฐบาลโดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ที่เน้นให้ประชาชนและองค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพื่อเร่งการเสริมสร้างวินัยและประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด

4. แหล่งธรรมชาติประเภทสัตว์ป่า พบว่าสัตว์ จัดอยู่กลุ่มที่ 1 มีความสำคัญมากและความเสี่ยงมาก ความสำคัญมากอยู่ในระดับร้อยละ 51.58 และความเสี่ยงอยู่ในระดับร้อยละ 54.44 สัตว์ป่าบริเวณป่าสาละวิน เป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่ามาก และมีความสำคัญต่อระบบนิเวศของป่าสาละวินเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งมีจำพวก สัตว์เลี้ยงลูก สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหลายชนิด เช่น หนู จิ้งจอก ค้างคาว ชะมด อีเห็น เป็นต้น ในขณะที่สัตว์ป่าเหล่านี้กำลังจะสูญพันธุ์ จากการชาวบ้านหาสัตว์ป่าเป็นอาหาร และนำมาขาย จากวารสารภาควิชาการจัดการป่า (2550) ทั่วโลก ถึง 40,000 ตัว งามช้าง 90,000 ช้าง นกสวยงาม 4 ล้านตัว หนังสัตว์เลี้ยงลูก 10 ล้านชิ้น หนังสัตว์ที่มีขนติด 15 ล้านชิ้น ปลาสวยงาม 350 ล้านตัว ถูกแปรเปลี่ยนเป็นเงินมหาศาลกว่า 5 พันล้านเหรียญสหรัฐ และกว่า 25% ประเมินกันว่าเป็นการลักลอบค้าสัตว์ป่าผิดกฎหมายโดยขบวนการ "มาเฟียสัตว์ป่าข้ามชาติ" ที่สร้างกำไรเป็นรองเพียงแค่ธุรกิจค้าอาวุธสงครามและยาเสพติดเท่านั้นสอดคล้องกับการสำรวจของ WWF ประเทศไทยช่วงปี 2546-2547 พบว่า การค้าสัตว์ป่าในไทยลดจำนวนลงแต่กลับเพิ่มขึ้นบริเวณชายแดนฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน และจากสถิติการจับกุมการลักลอบค้าสัตว์ป่า

และปริมาณสินค้าที่วางขายในท้องตลาด ที่แม้จำนวนจะไม่มากนัก แต่ก็ทำให้ปฏิเสธไม่ได้ว่าเมืองไทยยังคงมีการลักลอบค้าสัตว์ป่าอยู่ ทั้งในรูปของสัตว์มีชีวิต ซาก ผลิตภัณฑ์ อาหาร และส่วนประกอบยา? ยิ่งกว่านั้นปัจจัยต่าง ๆ ของประเทศไทยยังเอื้อให้ไทยกลายเป็นศูนย์กลางการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่ใหญ่แห่งหนึ่งในโลกด้วย เช่น ที่ตั้ง การคมนาคมสะดวกสบาย และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งออก ส่งผลให้ปีหนึ่ง ๆ มีผู้โดยสารหลายล้านคนเข้า-ออกประเทศไทย จึงทำให้ยากต่อการตรวจสอบการลักลอบค้าสัตว์ป่าข้ามประเทศ

กล่าวโดยสรุป การศึกษาศักยภาพของแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์บริเวณป่าสาละวิน ทั้ง 4 ประเภทนี้ ได้แก่ ประเภทน้ำตก ประเภทธรณีทัศน์ฐาน ประเภทพรรณพืช ประเภทสัตว์ป่า แหล่งธรรมชาติที่น้ำตกถ้ำพวง จัดอยู่กลุ่มที่ 3 มีความสำคัญน้อยและความเสี่ยงน้อย ซึ่งน้ำตกถ้ำพวงเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ ธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์ รวมทั้งยังเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นทางธรรมชาติ ในตำบลห้วยยาง ที่มีประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ เป็นโครงสร้างทางธรรมชาติที่ดีหายากที่มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีคุณค่าเหมาะสมต่อการศึกษาและค้นคว้าทางวิชาการ ธรณีทัศน์ฐานจัดอยู่กลุ่มที่ 3 มีความสำคัญมากและความเสี่ยงน้อย ธรณีทัศน์ฐานเป็นแหล่งธรรมชาติที่คงที่ โอกาสที่จะได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติก็มีน้อยมาก ส่วนความเสียหายที่จะเกิดจากชาวบ้านและคนที่เข้าไปท่องเที่ยว พักผ่อนก็มีโอกาสแต่ก็เป็นส่วนน้อยถ้าไม่ซุกหรือโยกย้ายจนทำให้ได้รับความเสียหาย แต่ก็ไม่แน่นอน ถ้าหากมีการจัดการท่องเที่ยวขึ้นสิ่งเหล่านี้อาจจะได้รับความเสียหายก็ได้ โดยเฉพาะความเสียหายที่พบ เช่น รอยวาดภาพ รอยเขียน และรอยแตกร้าวจากการถูกตี พรรณพืชและพรรณไม้ จัดอยู่กลุ่มที่ 1 มีความสำคัญมากและความเสี่ยงมาก ความสำคัญมากและความเสี่ยงมาก พรรณพืชและพรรณไม้ เป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่า และมีความสำคัญต่อระบบนิเวศของป่าสาละวินเป็นอย่างยิ่ง พรรณพืชและพรรณไม้ยังเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นทางธรรมชาติ ในตำบลห้วยยาง เป็นป่าที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าทางชีววิทยาและวิทยาศาสตร์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านบอกว่าพรรณพืชหลายชนิดที่เป็นสมุนไพรสามารถรักษาโรคได้ เช่น โรคท้องร่วง โรคอาหารเป็นพิษ ยาชูกำลัง ยารักษาโรคไทร เป็นต้น พรรณพืชและพรรณไม้ยืนต้นบางชนิดเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ และเป็นที่ยาอาหารของสัตว์ด้วย พรรณพืชบางชนิดมีดอกสวยงาม ที่ชาวบ้านเรียกว่าดอกไม้ป่า สัตว์ป่า จัดอยู่กลุ่มที่ 1 มีความสำคัญมากและความเสี่ยงมาก สัตว์ป่าบริเวณป่าสาละวิน เป็นทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่ามาก และมีความสำคัญต่อระบบนิเวศของป่าสาละวินเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งมีจำพวก สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหลายชนิด เช่น หนู จิ้งจอก ค้างคาว ชะมด อีเห็น เป็นต้น ในขณะที่สัตว์ป่าเหล่านี้กำลังจะสูญพันธุ์ จากการชาวบ้านหาสัตว์ป่าเป็นอาหาร และนำมาขาย